

RESEPTI.

Kirkon ulkomaanasiain keskuksen teologisten asiain jaoston tiedotuslehti 1/1993 –
toimitettu yhteistyössä Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan ekumeniikan arkiston kanssa

- * KATSAUKSIA KIRKKOJEN
VÄLISIIN SUHTEISIIN
- * MATKARAPORTTEJA
- * EKUMENIIKAN ARKISTO
TIEDOTTA
- * AJANKOHTAISIA JUL-
KAISUJA JA ESITELMIÄ
- * MINNÄ MENNÄ
- * EKUMEENISIA KOULUTUS-
MAHDOLLISUUKSIA

1. KATSAUKSIA KIRKKOJEN VÄLISIIN SUHTEISIIN

Risto Cantell: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tehtävä itärajan takana	3
Lorenz Grönvik: Anglikaanien, Baltian ja Pohjoismaiden neuvottelu päätökseen	8
Juha Pihkala: Pohjoismaiden näkökulma Faith and Order -maailman-konferenssiin	10
Jaakko Rusama: Suomen ekumeenisen neuvoston ajankohtaisia kysymyksiä	13
Antti Saarelma: Reseptio	18

2. MATKARAPORTTI

Pirjo Työrinoja: Luterilaisten kirkkojen 14. Eurooppa-kokous Riisassa	21
---	----

3. EKUMENIIKAN ARKISTO TIEDOTTAA

Simo Peura: Heinz-Albert Raem: Lutherin teologia – katolisten ja luterilaisten yhteisen oppimisen kohde	25
Antti Saarelma: Faith and Order vieraili Fabianinkadulla	28

4. AJANKOHTAISIA JULKAISUJA JA ESITELMIÄ

Ajankohtaisia esitelmää	32
Ekumeniikan arkiston kokoelmia 2: Yleistieokset	34

5. MINNE MENNÄ

SKHS:n kuukausikokous	38
Islam ja kirkon rajat	38

6. EKUMEENISIA KOULUTUSMAHDOLLISUUKSIA -ESITTELYSARJA

Gettysburgin teologinen seminaari	39
Stipendit haettavana	41

?????????Reseptio + tilauslipuke

RESEPTIO / Kirkon ulkomaanasian keskus, teologisten asiain jaosto
osoite: PL 185, 00161 Helsinki, fax 90-1802 230, p. 90-1802 397
yhteystieto: Helsingin yliopisto/ekumeniikan arkisto
PL 48 (Fabianink. 7), 00140 Helsinki, p. 90-191 3025, fax 191 3033
toimitus: TK Antti Saarelma, TL Pirjo Työrinoja, taitto: Minna Hatakka
ISSN 1235-8878

Katsauksia kirkkojen välisiin suhteisiin

Suomen ev.lut. kirkon tehtävä itärajan takana

Alustus Suomen ekumeenisen neuvoston kokouksessa Kuopiossa 13.11.1992

Risto Cantell

Kirkon perustehtävä aina ja kaikkialla on Kristuksen evankeliumin julistaminen. Tämä Kristuksen kaste- ja lähetyskäskyn (Mt 28:18-20) perustuva tehtävä on luonteeltaan universaalinen, se koskee kaikkia aikoja ja kaikkia kansoja. Siihen sisältyy todistuksen lisäksi palvelu ja kirkon ykseyden vaaliminen.

Itäraja on maantieteellinen, poliittinen ja kulttuurinen raja. Samalla se on osittain myös uskonnollinen raja. Suomessa enemmistönä olevan suuren evankelis-luterilaisen kirkon naapurina itärajan ta-

kana on suuri enemmistökirkko, Venäjän ortodoksinen kirkko. Molemmissa maissa on kuitenkin myös muita kirkkoja ja kristillisiä yhteisöjä. Kristilliset vähemmistöt ja uskonnonvapaus ovat tärkeitä asioita sekä Suomessa että Venäjällä.

Kirkko – oli se sitten enemmistö- tai vähemmistökirkko – on Kristuksen kirkkona aina olemukseltaan katolinen, universaalinen, kaikki kansalliset, rodulliset ja poliittiset rajat ylittävä yhteisö. Kristuksen kirkko koostuu kaikesta kansoista. Myös historialliset kansankirkot, jotka

ovat syvästi samaistuneet oman maansa ja kansansa kohtaloihin ja vaiheisiin ovat perimmäiseltä luonteeltaan ylikansallisia ja kansainvälisiä. Suomen kirkko ei koskaan voi olla vain Suomen kirkko. Suomalaiset kirkot eivät siten ole vain suomalaisia varten.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko ymmärtää itsensä Jeesuksen Kristuksen yhden, pyhän, katolisen ja apostolisen kirkon osaksi ja jakamattoman kirkon uskon ja perinnön vaalijaksi. Kirkkomme historia ei ala reformaatiosta eikä itsenäisen Suomen synnystä. Kirkon alku on Herran Jeesuksen Kristuksen elämässä, kuolemassa ja ylösnousemisessa sekä hänen apostoleittensa perustavassa työssä.

Kristillinen usko tuli Suomeen samanaikaisesti idästä ja lännestä. Suomen evankelis-luterilainen kirkko edustaa kristillisen uskon ja kirkon läntistä haaraa. Pyhä Henrik on kirkkomme ensimmäinen piispa. Kirkko kunnioittaa hänen kylvötyötään ja keskiajan kirkon kallista perintöä. Samalla kirkkomme pitää kiinni reformaation keskeisestä sisällöstä, uskon vanhurskaudesta ja pyrkii omassa työssään ja toiminnassaan edustamaan apostolisen uskon täyteyttä. Luterilaisen kirkkomme identiteettiin kuuluvat olennaisina osina samanaikaisesti kirkon historiallinen jatkuvuus ("Una sancta ecclesia perpetuo mansura sit...") CA VII; "Myös isämme uskoivat ennen..." VK 178:1) ja kirkon uudistamisen pysyvä tehtävä (Ecclesia semper reformanda).

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon suhteet itärajan takana oleviin kirkkoihin eivät aina ole olleet parhaat mahdolliset. Historiassa ei tarvitse mennä piispa Tuomaaseen eikä Mikael Agricolaan saakka. Myös tämän vuosisadan aikana monet

suomalaiset ovat suhtautuneet torjuvasti tai vähintäänkin varauksellisesti itärajan takaisiin naapureihin yleensä ja vieroksuvasti myös sikäläisiin kristittyihin. Myös Suomen ortodoksien pyhäköistä käytetty nimitys "ryssän kirkko" ei ollut pelkkä kansanomaisen käännös vieraskielisestä nimestä. Se oli samalla ilmaus torjuvista asenteista.

Kirkkomme nykyisten vilkkaiden idänsuhteiden luominen ja ekumeeninen avaus liittyvät arkkipiispa Martti Simojoen persoonaan ja työhön. Hän pyrki rakentamaan asialliset yhteydet Neuvostoliitossa toimiviin kirkkoihin. Simojoki korosti kirkollisten yhteyksien erityisluonnetta. Hyvät suhteet Venäjän ortodoksiseen kirkkoon ja muihin Neuvostoliiton alueen kirkkoihin eivät olleet Suomen valtion virallisen ulkopoliittikan jatke, vaan ilmaus kirkon uskosta ja sen ekumeenisesta velvoitteesta.

Arkkipiispa Martti Simojoen aloitteesta ja hänen johdollaan Suomen evankelis-luterilainen kirkko aloitti vuonna 1970 viralliset oppikeskustelut Venäjän ortodoksien kirkon kanssa. Venäjän ortodoksien kirkon johto patriarkka Aleksista ja metropoliitta Nikodimista alkaen antoi alusta saakka täyden tukensa näille oppikeskusteluille. Kirkkojen yhteydet tahdottiin pitää teologisella tasolla, ilmauksena yhteisestä kristillisestä uskosta ja halusta liittyä jakamattoman kirkon perinteeseen. Tavoitteena oli uskomme sa-laisuksien yhteinen pohtiminen, ei kirkollinen diplomatia. Arkkipiispa Simojoen toiveena oli, että hyvien suhteiden rakentaminen Venäjän ortodoksiseen kirkkoon palvelisi myös luterilaisten kirkollisen elämän järjestämistä ja vahvistamista Neuvostoliitossa. Kuluneet vuodet ovat osoittaneet hänen olleen oikeassa.

Kirkkomme yhteydenpito Venäjän ortodoksiseen kirkkoon vaikutti välillisesti ja välittömästi myös suomalaisten seurakunnallisen elämän järjestymiseen Petroskoissa Karjalassa ja Pushkinossa Inkerinmaalla. Arkkipiispa Simojoki ja muut kirkkomme edustajat kysyivät matkoiltaan jatkuvasti viranomaisilta, miten suomalaisten luterilaisten kirkolliset olot on järjestetty. Neuvostoliiton uskontoviranomaisilla oli tiedossa, että heidän ratkaisujaan seurataan tarkoin Suomessa ja Neuvostoliitossa. Venäjän ortodoksinen kirkko antoi tässä seurannassa kokemusensa ja asiantuntemuksensa auliisti avuksi. Useissa käytännön hankkeissa saatoimme myös todeta Venäjän ortodoksien kirkon antavan arvokasta apua Inkerin luterilaisille. Esimerkiksi Petroskoin luterilaisen kirkon rakentamisessa ortodoksien kirkon taloudellinen apu oli ratkaiseva.

Venäjän ortodoksien kirkon kanssa solmituneet yhteydet johtivat kirkkojemme väliseen stipendiaattien vaihtoon. Leninigradin (nykyisen Pietarin) hengellinen akatemia ja Helsingin yliopiston teologien tiedekunta ovat säännöllisesti vaihtaneet stipendiaatteja.

Samanaikaisesti Venäjän ortodoksien kirkon suhteiden kehittymisen kanssa kasvoivat yhteydet Baltian luterilaisiin kirkkoihin, erityisesti Viroon ja Latviaan. Kirkkomme arkkipiispa on vihkinnyt Viron viimeisimmät arkkipiispat virkaansa ja kirkkomme on pyrkinyt monin tavoin tukemaan Viron evankelis-luterilaisen kirkon pappiskoulutusta, kirjallisuuden hankintaa, Raamattujen ja virsikirjojen julkaisemista ja muuta kustannustoimintaa.

Kirkkomme on kiitollinen Viron evankelis-luterilaiselle kirkolle siitä, että se vaikeina vuosina monien omien puutteittensa keskellä kantoi vastuuta syntymässä olevien inkeriläis seurakuntien hengellisestä hoitamisesta. Ilman Viron luterilaisen kirkon apua ja Venäjän ortodoksien kirkon tukea inkeriläisten kirkollinen elämä olisi tuskin voinut kehittyä vaikeissa oloissa. Viron luterilaiset ja Venäjän ortodoksit ovat tehneet merkittävää palvelutyötä, jonka arvoa ei aina ole ymmärretty, ei Inkerissä, Suomessa, ei Venäjällä eikä Virossa. Kirkkomme ajan ortodoksille kirkolle antama apu sekä hengellinen, henkinen ja materiaallinen tuki Viron kirkon johdolle, arkkipiispalle ja konsistorille, kohdistui osittain myös Inkerin kirkollisen elämän jälleenrakentamiseen.

Itsenäisen Inkerin evankelis-luterilaisen kirkon syntyminen on Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle ollut suuri ilo. Kirkkomme on määrätietoisesti pyrkinyt tukemaan inkeriläisten seurakuntaelämän rakentamista ja oman itsenäisyyden vahvistamista. Neuvostovallan aikana kirkkomme johdonmukaisena periaatteena – jota jotkut arvostelivat jo silloin ja jota varsin monet jälkiviisat ovat pitäneet turhana varovaisuutena – oli se, että kirkkomme toimii avoimesti ja julkisesti. Me emme harrastaneet salakuljetusta; emme pyrkineet viemään Raamattuja emmekä virsikirjoja salaa Neuvostoliittoon, vaan koetimme saada ja myös saimme niiden viemiseen asianmukaiset luvat. Kirkollisen kirjallisuuden laillinen vieminen rajoitetuissa määrissä oli mahdollista myös vaikeina vuosina. Muutoinkin kaikessa toiminnassamme pyrimme kunnioittamaan Neuvostoliiton lakeja ja menettelemään siten, ettei meidän innokkuutemme ja/tai taitamattomuutemme aiheuttaisi vahinkoa Neuvostoliiton vaikeissa olois-

sa eläville kristityille. Yksityiset kirkkomme jäsenet ovat kyllä poikenneet näistä periaatteista, mutta kirkkomme virallisen linjan mukaista se ei ole koskaan ollut.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko ja Inkerin evankelis-luterilainen kirkko ovat Inkerin kirkon itsenäistymisen jälkeen suhteessa toisiinsa periaatteessa siskokirkkoja. Kirkkomme tukee Inkerin kirkon itsenäisyyden vahvistamista ja sen oman tulevaisuuden rakentamista. Me emme tahdo luoda emmekä vahvistaa riippuvuussuhteita; päinvastoin haluamme ottaa vakavasti itsenäisen kirkon olemassaolon. Siksi monista asioista on jatkuvasti tarpeen keskustella ja neuvotella. Suomen evankelis-luterilainen kirkko tukee omalta osaltaan luterilaisen kommuunion vahvistamista ja toivoo, että Inkerin evankelis-luterilainen kirkko ja muut Venäjän luterilaiset kirkot (ennen muita DELKRO) pääsevät hyvään yhteistyöhön ja keskinäiseen yhteyteen ja luovat samalla hyvät ja toimivat ekumeeniset suhteet Venäjän ortodoksiseen kirkkoon ja muihin Venäjän ja entisen Neuvostoliiton alueella toimiviin kirkkoihin ja kristillisiin yhteisöihin.

Dialogissa Venäjän ortodoksien kirkon kanssa kirkkomme koetti alusta asti ottaa huomioon Neuvostoliiton alueella toimivien luterilaisten kirkkojen olemassaolon ja lujittaa luterilais-ortodoksista yhteyksiä. Viron ja Latvian luterilaisten kirkkojen edustajat kutsuttiin mukaan tarkkailijoiksi neuvotteluihin ja viime kesänä Järvenpäässä pidetyissä neuvotteluissa oli mukana ensimmäistä kertaa myös Inkerin evankelis-luterilaisen kirkon tarkkailija. Järvenpään neuvotteluissa hyväksyttiin kokouksemme aiheen kannalta merkittävä teesi:

“Kirkon apostolinen palvelutyö edellyttää välttämättä Kristuksen julistamista hänen käskynsä mukaan: 'Menkää ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen' (Matt. 28:19). Kun kristityt toteuttavat tätä käskyä heidän on vältettävä proselytismia eli pyrkiä myksiä kääntämään kristittyjä tunnustuskunnasta toiseen. Tällainen toiminta on esteenä uskon ykseyden saavuttamiselle, hämmäntää uskovien hengellistä elämää ja saattaa Jumalan ilmoittaman totuuden ei-uskovien pilkan kohteeksi” (Järvenpää 1992: Apostolinen opetus... 11).

Tässä teesissä on lausuttu hyvin selvästi julki se keskeinen uskontotuus, että lähetys (missio) ja ekumenia (koinonia) kuuluvat yhteen. Kirkon missio, lähetystehtävä ja pyrkimys Kristuksen kirkon ykseyteen, ekumenia ovat erottamattomat.

Kun Suomen evankelis-luterilainen kirkko luo ja ylläpitää ekumeenisia suhteita Venäjän kirkkoihin, se pyrkii omalta osaltaan tukemaan näiden kirkkojen lähetystehtävän täyttämistä ja kirkon ykseyden vaalimista. Venäjän kirkkoilla on edessään suuria ekumeenisia haasteita ja mahdollisuuksia. Keskinäisen yhteyden rakentaminen on lähiaikojen tärkeimpiä ja kiireellisimpiä tehtäviä. Venäjällä ja entisen Neuvostoliiton alueella olevat kirkot tarvitsevat keskinäisten yhteyksiensä vahvistamista. Lisäksi tarvitaan muualta kristikunnasta tulevaa koulutusapua ja tukea kirkollisen (teologisen ja hengellisen) kirjallisuuden hankkimiseen, tuottamiseen ja levittämiseen. Kirkkojen opillista, tunnustuksellista identiteettiä on vahvistettava ja samalla tuetta-

va niiden ekumeenisten yhteyksien lujittamista.

Suomen kirkkojen tehtävä itärajan takana on periaatteessa sama kuin kirkon tehtävä Suomessa: Kristuksen evankeliumin julistaminen. Kirkon tehtävässä ykseys (koinonia), palvelu (diakonia) ja todistus (martyria) kuuluvat kaikkialla yhteen. Suomen ekumeenisen neuvoston kokouksessa on luonnollista korostaa kirkon lähetystehtävän, mission ja ykseyden, ekumenian yhteenkuuluvuutta. Kirkon maailmalle antama todistus ja Kristuksen opetuslasten ykseys ovat erottamattomat. Keskusteltaessa kirkkojen tehtävästä – ja yhteistyöstä – itärajan takana olisi kiinnitettävä erityistä huomiota (1) kirkkojen väliseen yhteistyöhön, (2) koulutukseen, (3) diakoniaan sekä (4) ykseyteen ja todistukseen.

1. Kristillinen lähetystyö kaikkialla maailmassa on viime vuosikymmenten aikana muuttunut ja kehittynyt entistä enemmän kirkkojen välisen yhteistyön suuntaan. Lähetystyötä tekevät kirkot ja lähetysjärjestöt tekevät työtään yhdessä ja yhteistyössä paikallisten kirkkojen kanssa. Siellä, missä ei ole kristittyjä, tavoitteena on uskon ja kristillisen seurakunnan syntyminen. Siellä, missä on jo kirkkoja ja seurakuntia, päämääränä on kristillisen seurakunnan rakentaminen. Tavoitteena on siten olemassa olevien kirkkojen tukeminen niiden oman mission, lähetystehtävän täyttämisessä.

2. Koulutus on erityisesti muutosten keskellä eläville kirkkoille tärkeää. Tällä hetkellä lähes kaikki kirkot elävät voimakkaan muutosprosessin aikaa. Kirkkojen yhteistyötä pappis-

koulutuksen ja muun työntekijäkoulutuksen alalla tarvitaan. Tukemalla kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen työntekijöiden koulutusta Suomen kirkot voivat antaa panoksensa näiden kirkkojen hengellisen elämän kasvulle ja vakiintumiselle.

3. Kristillinen diakonia on tänään suurten haasteiden edessä. Kirkon sosiaalinen tehtävä, hädänalaisten ihmisten auttaminen ja palvelu, solidaarisuus ja vastuu lähimmäisestä ovat nyt ajankohtaisia. Suomalaisen kirkkojen tulee tukea itärajan takana olevien kirkkojen diakonisen vastuun kantamista.
4. Kristittyjen keskinäinen yhteys ja kautumeessa maailmassa, ja monien jännitysten pirstomissa yhteiskunnissa on itsessään voimakas uskon todistus. Vähintä mitä kirkot voivat tehdä – ja mitä niiden tulisi tehdä – on olemassa olevien ekumeenisten tosiasioiden todesta ottaminen. Mikään kirkko ei voi tänään toimia ikään kuin muita ei olisi olemassa. Yhteistyö ja yhteinen todistus ovat mahdolliset vain siellä, missä vallitsee keskinäisen kunnioituksen ja rakkauden henki.

Porvoon raportti – Askel kohti lähempää yhteyttä anglikaanisten kirkkojen kanssa

Lorenz Grönvik

Järvenpäässä 9. – 13. lokakuuta 1992 pidetyssä kokouksessa valmistui asiakirja, jossa ehdotetaan lähempää yhteyttä Englannin, Skotlannin, Walesin ja Irlannin anglikaanisten kirkkojen sekä Pohjoismaiden ja Baltian luterilaisten kirkkojen välillä. Asiakirjaa on laatinut mainittujen kirkkojen välinen komissio, joka aloitti työnsä vuonna 1989 Canterburyn ja Upsalan arkkipiispojen aloitteesta.

Komissio on neljän vuoden aikana pitänyt yhden kokouksen vuosittain eri maisissa, minkä lisäksi valmistelevala työryhmä on kokoontunut vuosittain. Anglikaanisena puheenjohtajana on toiminut Grimsbyn piispa *David Tustin* ja luterilaisena Visbyn piispa *Tore Furberg*. Viimeksi mainitun siirtynyt eläkkeelle valittiin uudeksi luterilaiseksi puheenjohtajaksi Oslen piispa *Andreas Aarflot*. Suomen kirkon edustajina komissiossa ovat olleet piispa *Erik Vikström* sekä allekirjoittanut, minkä lisäksi professori *Fredric Cleve* on ollut esitelmöitsijänä ja neuvonantajana.

Neuvotteluprosessin taustana ovat ensiksikin olleet k.o. luterilaisten kirkkojen aikaisemmat sopimukset Englannin kirkon kanssa, jotka Ruotsin kirkon kohdalla

pohjautuvat 1920-luvun neuvotteluihin ja toiseksi Suomen, Viron ja Latvian kirkon 1930-luvulla pidettyihin neuvotteluihin sekä kolmanneksi Tanskan, Norjan ja Islannin toisen maailmansodan jälkeen pidettyihin neuvotteluihin. Liettuan pienellä luterilaisella kirkolla ei ole ollut aikaisempaa suhdetta tai yhteyttä Englannin kirkkoon. Kaikki edellä mainitut sopimukset ovat kuitenkin merkinneet rajoitettua kirkollista yhteyttä – vaikkakin eri tavoin. Kaikki mainitut luterilaiset kirkot ovat kirkkoja, joissa on piispanvirka. Tanskan, Norjan ja Islannin kirkkojen kohdalla Englannin kirkko ei kuitenkaan tähän saakka ole tunnustanut k.o. kirkkoja ns. "historic episcopate" –merkityksessä. Etsittäessä tietä eteenpäin kohti laajempaa konsensusta ja yhteyttä, ovat vaikeudet paljolti olleet toisaalta eräissä korkeakirkollisten anglikaanien korostuksissa ja toisaalta tanskalaisten ja norjalaisten korostaessa heidän kirkkojensa aitoa virkaa. Tätä ongelmaa on nyt yritetty ratkaista tavalla, joka tyydyttäisi kaikkia osapuolia ja jota komissio nyt suosittelee kirkkoille.

Nyt pidettyjen neuvottelujen taustana ovat edellä mainitun lisäksi myös esim. viime vuosikymmenten aikana pidetyt

kansainväliset ja eurooppalaiset luterilais-anglikaaniset dialogit, sekä eräät muut bilateraaliset dialogit. Lisäksi tulee mainita KMN:n Faith and Order –komission asiakirja "Kaste, ehtoollinen ja virka". Myös näiden ekumeenisten keskustelujen tuloksia ja avaamia mahdollisuuksia on hyödynnetty.

On muistettava, ettei komissio työllään ole luonnollisestikaan luonut luterilaisen ja anglikaanisen tradition välillä kirkollista ja ekumeenista läheisyyttä, vaan kirkot itse ovat ekumeenisessa kehityksessä tulleet siitä kasvavassa määrin tietoisiksi. Komissio on sitten käyttänyt tätä näitten kirkkokuntien läheisyyttä hyväksi ja osoittanut sen. Luterilaiset ovat tällöin voineet käyttää oman perinteensä tarjoamia mahdollisuuksia.

Komission laatima asiakirja (The Porvoo Common Statement) julkaistaan suunnitelman mukaan alkusyksyllä vuonna 1993 kunkin maan kielellä. Sen jälkeen asiakirja menee k.o. kirkkojen elimiin käsittelemään päätöksentekoa varten. Suomen kirkon kohdalla tämä tulee merkitsemään päätöksentekoa kirkolliskokouksessa. Tähän saakka ovat asiakirjan aiemmat versiot saaneet käsittelyn ainoastaan suljetuissa elimissä. (Kirkkomme kohdalla piispojen neuvotteluissa ja KUN:n teologisten asiain jaostossa.) Täten on työskentelyn aikana voitu antaa palautetta ja vastauksia, mitä sitten on integroitu komission työhön.

Asiakirjan ajatuksenkulku ilmenee lyhyesti dispositiosta:

- A Setting the Scene.
- B The Nature and Unity of the Church (johon sisältyy mm. God's King-

dom and the Mystery and Purpose of the Church).

- C What we agree in Faith.
- D Episcopacy in the Service of the Apostolicity of the Church (johon mm. sisältyy alaosa nimeltä: The Historic Episcopal Succession as Sign).
- E Towards closer Unity.

Mitä asiakirjan ratkaisuun tulee esitettävään kaikessa lyhyessä kolme seikkaa:

1. Uskon konsensusta esittävä luku C on tärkeä ja substanssia omaava.
2. Apostoliseen suksessioon nähden käytetään tätä käsitettä laajassa merkityksessä ja historiallinen piispallinen suksessio ymmärretään merkkinä, mikä puolestaan on enemmän kuin "pelkkä tai tyhjä merkki". Kirkollisen viran luonne asetettuna on korostettu, samoin lain ja evankeliumin välisen suhteen merkitys on tuotu esiin.
3. Kun viimeisessä luvussa puhutaan siitä yhteydestä, mikä nyt julistetaan mahdolliseksi ja johon kirkot sitoutuvat asiakirjaa ja sen loppujulkilausemaa hyväksyttäessä, ei käytetä sanaa "full communion". Sen sijaan tämä yhteys määritellään konkreettisesti esittelemällä mitä kirkot nyt voisivat tehdä yhdessä. Täten sopimuksen ja yhteyden olemus tulee selkeäksi eikä epäselväksi.

Asiakirja on suomalaisen luterilaisuuden kannalta sekä sisällöllisesti painava että kirkollisesti ja ekumeenisesti kattava. Sopimuksen piirissä olevien kirkkojen totaalin jäsenmäärä on n. 50 miljoonaa kristittyä.

Pohjoismainen näkökulma Faith and Order —maailmankonferenssiin

Juha Pihkala

Viime vuosikymmen oli Faith and Orderin piirissä toisaalta BEM-reseption vuosikymmen ja toisaalta Church and World ja Confessing the One Faith dokumenttien syntyvuosikymmen. Viimeksimainittujen asiakirjojen esihistoria ulottuu tietysti kauemmaksi, mutta aktiivisesti niitä laadittiin rinta rinnan BEMin reseptioprosessin kanssa. Jo täyskokomission Stavangerin kokouksessa (1985) voitiin havaita, että monissa BEM-vastauksissa alleviivattiin kirkon olemusta ja tehtävää koskevien kysymysten ratkaisevaa merkitystä pyrittäessä kohti näkyvää ykseyttä. Ei ollut tietä eikä edes polkua ohi ekklesiologian. Tämä käsitys vahvistui sitä mukaa kun vastauksia tuli. Kun myös Unity and Renewal -ohjelman avaimeksi nousi samassa kokouksessa ekklesiologia (The Church as Mystery and Prophetic Sign), ja kun Apostolic Faith -projektin yksi olennaisista scopuk-

sista samoin oli ekklesiologia, alkoi hahmottua käsitys siitä, että koko meneillään oleva Faith and Order -työskentely olisi sijoitettava kirkko-opillisiin kehyksiin.

Komission Budapestin täysistunnossa (1989) päätettiin, että BEMin perintö ja meneillään olevat ohjelmat jäsenetään niihin ekklesiologisiin perspektiveihin, joita kirkot olivat vastauksissaan pitäneet keskeisimpinä. Pääkäsitteeksi valittiin *koinonia*, mutta sen ei ollut määrä olla suinkaan ainoa. Kirkko oli myös *creatura verbi divini*, Jumalan vaeltava kansa sekä Jumalan tulevan valtakunnan palvelija ja profeetaalinen merkki.

Sitä mukaa kun ekklesiologia nousi keskeiseksi Faith and Orderin tulevaisuuden tehtäväksi, myös pitkään suunniteltu maailmankonferenssi sai yhä selvemmin ek-

klesiologisen sisällön. Vancouverin yleiskokous oli näet antanut – BEMin innoittamana – Faith and Orderin tehtäväksi suunnitella viidettä maailmankonferenssia 80-luvun lopulle.

Stavangerissa arveltiin, että kokous voitaisiin pitää vuonna 1989, jolloin sen bedelmiä olisi voitu hyödyntää sekä vuodeksi 1990 suunnitellussa Justice, Peace and the Integrity of Creation -konferenssissa että vuodeksi 1991 suunnitellussa yleiskokouksessa. Teemat hahmoteltiin vielä varsin yleisluontoisesti Faith and Orderin meneillään olevien ohjelmien, erityisesti BEMin ympärille.

BEM-prosessin arviointi vei kuitenkin odotettua enemmän aikaa, samoin Unity and Renewal -ohjelman uudelleentyöstäminen. Myös Apostolic Faith -ohjelman profiili oli muuttunut. Jo vuonna 1986 pysyvä komissio ehdottikin, että maailmankonferenssi pidettäisiin sen oman profiilin säilyttämiseksi vasta yleiskokouksen jälkeen. Keskuskomitea oli näet ehdottanut, että Faith and Orderin maailmankonferenssi voitaisiin pitää vuonna 1990 samanaikaisesti World Mission and Evangelism -komission konferenssin kanssa.

Täyskomissio päättiinkin Budapestissa, että konferenssi järjestetään vuonna 1993. Samalla alkuperäinen idea muotoiltiin uudelleen. Enää ei voitu välittömästi hyödyntää Faith and Orderin ohjelmia, vaan niitä oli käsiteltävä laajemmissa, eteenpäin viittaavissa yhteyksissä. Komissio totesi, että ekklesiologinen tematiikka voisi nyt erinomaisten hyvien koota yhteen sekä menneiden vuosien menetykset että ongelmat. Maailmankonferenssi voisi antaa merkittävän sysäyksen ja tuen Faith and Orderin työskentelylle pitkälle ensi vuosituhaten puolelle.

Konferenssin teema ja puitteet hahmottuivat nyt nopeasti. Pysyvän komission kokous Dunblanassa Skotlannissa 1990 muo-

toili otsikoksi *Towards Koinonia in Faith, Life and Witness*. Pääteemaa käsiteltäisiin neljässä jaostossa, joista ensimmäinen nojautuisi lähinnä Apostolic Faith -projektiin ja käsitteisi yhteisen uskon tunnustamista (*Confessing the one Faith to God's Glory*), toinen nojaisi lähinnä BEM-prosessin tuloksiin ja käsitteisi yhteistä sakramenttialista elämää (*Sharing a Common Life in Christ*), kolmas nojautuisi lähinnä Church and World -dokumenttiin ja käsitteisi yhteisen todistuksen ja palvelun kysymyksiä (*Called to Common Witness for a Renewed World*) ja neljäs pohtisi tietä näkyvään ykseyteen (*Growing into Koinonia for the Glory of God so that the World may Believe*). Sen taustaksi oli valmisteilla uusi julistus (*The Unity of the Church: Gift and Calling*), joka oli määrä käsitellä ja hyväksyä Canberrassa 1991.

Canberrassa valittu uusi pysyväiskomissio jatkoi valmisteluja kahdessa kokouksessa (Rooma 1991 ja Dublin 1992). Työ keskityi nyt konferenssin taustadokumentin laadintaan. Luonnos siitä onkin jo lähetetty kirkkojen kommentoitavaksi, lopullinen valmistuu kesän kynnyksellä 1993.

Mikä sitten olisi pohjoismainen näkökulma edessä olevaan konferenssiin? Mitään yksiselitteisesti pohjoismaista näkökulmaa tuskin voidaan esittää. Näyttäisi kuitenkin siltä, että kirkot ja yhteisöt täällä painottaisivat keskimääräistä enemmän Apostolic Faith -projektin merkitystä. Vuonna 1988 aloitti näet toimintansa Nordiska Ekuumeniska Rådetin perustama ekumeeninen työryhmä seuraamaan kyseisen projektin etenemistä ja myös vaikuttamaan sen kulkuun. Ryhmä on kokoontunut pari kertaa vuodessa. Se lähetti toukokuussa 1990 Faith and Order -komissiolle varsin merkittävän analyysin *Apostolic Faith Today*, preliminary Report from The Nordic Faith-her Study Group, May 1990. Kanadalainen Jean Tillard (kat), joka on yksi projektia ohjaavan ryhmän vahvoista miehistä, piti pohjoismaista raporttia eräänä merkittä-

vimmistä yksittäisistä kommentteista koko asiakirjaan. Se ei tosin ehtinyt kovin paljon vaikuttamaan itse Confessing the One Faith -dokumentin tekstiin, mutta kylläkin sen johdantoon. Erityisesti sen vaikutus on havaittavissa maailmankonferenssin valmisteluasiakirjan apostolisuutta käsittelevässä osuudessa.

Raportin valmistumisen jälkeen pohjoismainen työryhmä on syventynyt Faith and Orderin pysyvän komission Dunblanessa Skotlannissa muotoilemaan viiteen kysymykseen, jotka on osoitettu kirkkoille ja yhteisöille. Kysymykset, joihin vastaamiseen tosin ei ole annettu selvää määräaika, kuuluvat seuraavasti:

1. *Would your Church find the explication of the Nicene Creed contained in Confessing the One Faith in basic agreement with "the faith once for all delivered to the saints" as confessed and lived in our ecclesial community?*
2. *Do any parts of the text impress you as being particularly positive and helpful? Do any sections cause your Church particular difficulties?*
3. *Would a positive evaluation of the Confessing the One Faith by other ecclesial communities be taken by your Church as a significant step towards the common confession of the churches as the One Church of Christ?*
4. *Would a positive evaluation of the text by your Church open the possibility for it members to join at appropriate times with those of other churches who affirm the text, in a common proclamation of the Nicene Creed as ecumenical symbol of the*

Church's one apostolic faith and as a common witness of this faith to our contemporaries as churches and Christians move toward fuller unity in faith, life and service to the world?

5. *What particular recommendations can your Church offer to Faith and Order as it continues its work on the common confession of the Apostolic faith today? (Minutes of the Meeting of the Standing Commission 1990, Dunblane, Scotland, s. 60.).*

Työryhmä on saanut joulukuussa 1992 valmiiksi asiakirjan, jossa pohditaan kysymysten sisältöä ja merkitystä sekä sellaiseen että laajemmassa kontekstissa. Sen on määrä auttaa pohjoismaisia kirkkoja ja yhteisöjä, kun ne ottavat kantaa sekä komission kysymyksiin että Confessing the One Faith -dokumentin tekstiin. Se toimitetaan pikapuolin kirkkoille ja yhteisöille, sekä englanniksi käännettynä Faith and Order -komissiolle.

Vaikka "viiteen kysymykseen" annettava aineisto koskeekin lähinnä yhtä Faith and Orderin ohjelmaa, maailmankonferenssi on tietenkin ollut sitä muokattaessa silmien edessä. Maailmankonferenssin yhteispohjoismainen valmistelu ei kuitenkaan jää pelkästään kyseisen dokumentin varaan. Maaliskuun 12. - 13. päivinä pidetään Järvenpäässä yhteinen valmisteluseminaari, jossa peilaillaan komission aikaisempia projekteja ja niiden vaikutusta maailmankonferenssin valmisteluasiakirjaan. Silloin on tarkoitus myös muotoilla fennoskandinaavista profiilia entistä näkyvämmäksi ja selkeämmäksi. Kaksi viikkoa Järvenpään kokouksen jälkeen on Stuttgartissa eurooppalainen valmistelukokous, johon pohjoismaiset terveiset hyvin ehtivät. Täällä tehdään siis työtä reaaliajassa.

Ajankohtaista ekumeenista

Jaakko Rusama

Kirkkojen yhteistyöelin

Kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen virallisena yhteistyöelimenä Suomessa toimii jo vuonna 1917 perustettu Suomen ekumeeninen neuvosto (SEN). Se on palveluelin, jonka tarkoituksena on auttaa kirkkoja ilmentämään keskinäistä ykseyttä. Ekumeeninen neuvosto palvelee kirkkojen tahtomalla tavalla Kristuksen kirkon ykseyttä. Kuten monen muunkin ekumeenisen järjestön, niin Suomen ekumeenisen neuvostonkin, perusluonne on todettu tarkoin sääntöjen ns. baasiksessa:

Neuvosto on niiden Suomessa toimivien kirkkojen, kristillisten yhteisöjen ja seurakuntien yhteys, jotka on hyväksytty sen jäseniksi ja jotka tunnustavat Herran Jeesuksen Jumalaksi ja Vapahtajaksi Raa-

matun mukaan ja jotka sen vuoksi pyrkivät yhdessä täyttämään yhteistä kutsusta yhden Jumalan, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen kunniaksi.

Mitä tämä merkitsee käytännössä? Samat säännöt toteavat:

Neuvoston tarkoituksena on edistää ekumeenista ajattelua ja työtä jäsenyhteisöissään ja myös muissa Suomessa toimivissa kirkkoissa, kristillisissä yhteisöissä ja seurakunnissa. Päämääränä on lujittua ja syventyä siinä ykseydessä, jonka puolesta Kristus rukoili.

Tätä ylevää tarkoitusta pyritään toteuttamaan kymmenin tai sadoin eri tavoin. Neuvoston uusissa säännöissä tarkoitukseen toteuttamisesta todetaan näin:

1. avustaa jäsenyhteisöjä niiden keskinäisten suhteiden hoitamisessa,
2. edistää yhteistoimintaa jäsenyhteisöjen välillä,
3. luo ja pitää yllä suhteita maihin kotimaisiin ekumeenisiiin ja yhteiskristillisiin järjestöihin sekä ulkomaisiin ja kansainvälisiin ekumeenisiiin järjestöihin, kuten Kirkkojen maailmanneuvostoon, ja
4. suorittaa ekumeenista tiedotus- ja tutkimustoimintaa.

Tällä hetkellä Suomen ekumeenisen neuvoston jäsenkirkkoina ja -yhteisöinä on 10 kirkkoa ja yhteisöä. Ne ovat: Anglican Church in Finland, Finlands sv. Baptistmission, Finlands sv. Metodistkyrka, Fria Missionsförbundet (ruotsinkielinen vapaakirkko), Katolinen kirkko Suomessa, Olaus Petri församlingen, Pelastusarmeija, Suomen ev.lut. kirkko, Suomen Metodistikirkko ja Suomen ortodoksinen kirkko. Tarkkailijayhteisöitä on yli kymmenen, niiden joukossa Suomen Adventtikirkko ja Suomen Vapaakirkko.

Tänä vuonna Ekumeenisen neuvoston tarkkailijajäsenyyttä ovat anoneet International Evangelical Church sekä Poikien ja Tyttöjen Keskus (PTK).

Vuonna 1992 tapahtunutta

Koko ekumeenisessa liikkeessä ja siten myös Ekumeenisessä neuvostossa on käytännössä koettu ekumeenisen työskentelyn ja kanssakäymisen voimakas lisääntyminen. Kohteliaitten kohtaamisten

lisäksi keskustelua käydään nyt myös todellisista kirkkoja yhdistävistä ja erottavista kysymyksistä.

Tässä Reseptio-lehdessä kerrotaan muualla vuonna 1992 käytyjen bilateraalisten dialogien merkityksestä. Siksi en puutu niihin. Sen sijaan mielenkiintoista on ehkä todeta esimerkinomaisesti seuraavat tapahtumat.

Ev.lut. kirkon ulkomaanasiain neuvoston vieraina 19. – 25.3. käynyt kiinalainen kirkollinen valtuuskunta tapasi lähes kaikkien suomalaisten kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen edustajia. Erilliset tapaamiset olivat luterilaisen ja ortodoksisen kirkon edustajilla. Pääsihteeri *Jaakko Räsä* järjesti lauantaina 21.3. pyynnöstä ekumeenisen keskustelutilaisuuden, johon kutsuttiin adventtikirkon, anglikaanisen kirkon, baptistilähettyksen, helluntaiherätyksen, katolisen kirkon, metodistikirkon, Pelastusarmeijan sekä suomen- ja ruotsinkielisen vapaakirkon edustajat. Katolinen kirkko ja metodistikirkko ilmoittivat, etteivät osallistu neuvotteluun. Läsnäolleet suomalaisten yhteisöjen edustajat kertoivat kukin kirkkonsa tai yhteisönsä luonteesta sekä mm. yhteyksistään Kiinaan aikaisemman lähetystyön ajalta. Kahdeksan hengen kiinalaisvaltuuskunta, josta kaksi oli kirkollisen työelimen palveluksessa, kertoi kolmen itsen liikkeestä ja Kiinan kristillisestä neuvostosta. Korostus oli riippumattomuudessa ja teologisessa jälkitunnustuksellisuudessa. Erikseen tarkasti tiedusteltaessa kiinalaiset ilmoittivat, että sekä katolinen kirkko että ortodoksinen kirkko edustavat heille jotain muuta uskontoa kuin kristinuskoa! Näiden kirkkojen vaikutuksesta ja jäsenmäärästä oli myös vain hataria tietoja. Muutenkin suomalaisilla ja kiinalaisilla edustajilla oli hieman eri-

laisia lukuja kristittyjen määrästä Kiinassa. Kävi ilmi, että kolmen itsen liike ja siihen läheisesti liittyvä Kiinan kristillinen neuvosto on lähinnä protestanttinen liike, jossa kuitenkin mm. anglikaanipiispa *K.H. Tingillä* on merkittävä rooli. Teologisesti oli mielenkiintoista kuulla kiinalaisten vakuutusta siitä, kuinka heillä on vain yksi kirkko, koska kirkkokuntien välisiä eroja ei enää ole. Ulkopuolista apua mm. kristillisen kirjallisuuden tai Raamattuiden suhteen kiinalaiset eivät kaivaneet. Nankingin kirkollinen kirjapaino on painanut jo 6 miljoonaa Raamattua, mikä kiinalaisten mukaan riittää tämän hetken tarpeeseen. Syystä tai toisesta kiinalaisilla ei ollut tietoa niistä monista lähetys- ja evankelioimisjärjestöistä, jotka tekevät joko Kiinassa tai Hongkongista käsin evankelioimistyötä. Joka tapauksessa ystävällisiä yhteyksiä Suomen ja Kiinan välillä toivottiin kehitettävän.

Ekumeenisen neuvoston nuorisosaaston kansainvälisen ja ekumeenisen toiminnan koulutusohjelma (KETKO) jatkui keuhällä kahtena viikonloppuna, 1. – 2.2. ja 7. – 8.3. sekä syksyllä myös kahtena viikonloppuna loka-marraskuussa. Kursin käyneitä nuoria ja nuoria aikuisia eri kirkkoista ja yhteisöistä on jo lähes 200.

Ekumeenisen neuvoston ruotsinkielinen jaosto järjesti 5. toukokuuta iltpäivän kestäneen keskustelutilaisuuden Helsingissä, Södra svenska församlingens församlingshem, Lausannen liikkeen ja Lausannen ”hengen” merkityksestä maamme kirkkoille. Tilaisuus onnistui hyvin, ja käyty keskustelu todettiin tarpeelliseksi. Esitykset julkaistiin *Näköala-Utsikt* -lehden numerossa 4/92. Ruotsinkielinen jaosto jatkaa asian työstämistä eteenpäin. Keskustelutilaisuudessa oli osanottajia yhteensä 25, ja he tulivat kuu-

desta eri kirkosta ja yhteisöstä: anglikaanisesta kirkosta, baptistilähettyksestä, ev.lut. kirkosta, Fria Missionsförbundetista, helluntaiherätyksestä ja katolisesta kirkosta. Mm. metodisteja tai ortodokseja ei paikalla ollut. Tähän ekumeeniseen kohtaamiseen liittymättömänä syyskuussa julkistettiin uuden suomalaisen Lausanne-komitean perustaminen. Ekumeeniseen neuvostoon ei oltu missään vaiheessa otettu yhteyttä komiteaa perustettaessa. Komiteaan kuuluu mm. kaksi luterilaista piispaa, *Yrjö Sariola* ja *Erik Vikström*, sekä kahden luterilaisen kirkon keskuksen johtajaa, *Harri Heino* (Kirkon tutkimuskeskus) ja *Hannu Paavola* (Kirkon lähetystyön keskus). Tiedotuksessa on hämartynt se, edustavatko komitean jäsenet omia taustayhteisöjään vai ovatko mukana yksityishenkilöinä. Eräät komitean jäsenet ovat myös puhuneet vastapoolista Kirkkojen maailmanneuvoston työlle. Tästä huolestuneena Ekumeenisen neuvoston ruotsinkielinen jaosto keskusteli 11. joulukuuta Lausanne-komitean edustajien kanssa ja toivoi selkeämpää tietoa komitean tarkoitusperistä.

Marraskuun 12. – 13. päivinä Ekumeeninen neuvosto piti syyskokouksensa Kuopiossa. Aiheita oli kaksi: islam sekä kirkkojen tehtävä itärajan takana. Ensimmäistä kertaa monenkeskisellä pohjalla kirkot pyrkivät selvittämään sitä, mitä islamin voimakas eteneminen myös Suomessa merkitsee. Paikalla oli myös Suomen Islam-yhdyskunnan edustaja. Ekumeeninen neuvosto päätti kutsua koolle kirkkojen islam-neuvottelukunnan kartoittamaan ja selvittämään kirkkojen yhteistä linjaa islamin kohtaamisessa. Toisena aiheena ollut kysymys kirkkojen ja kymmenien kristillisten ryhmien toiminnasta itärajan takana aiheutti myös vilkkaan keskustelun. Kävi ilmi, kuinka kes-

kinäistä yhteistyötä suomalaisilla yrittäjillä on vähän. Toivottiin ainakin kahta asiaa, toisaalta tulisi pyrkiä luomaan jonkinlaiset "pelisäännöt" siihen toimintaan, mitä suomalaiset kirkot ja erilaiset kristilliset ryhmät siellä tekevät. Toisaalta kirkkojen edustajat toivoivat, että suomalaisina voisimme antaa elävän ja rohkean todistuksen siitä ekumeenisesta hyvästä yhteistyöstä, mikä meillä Suomessa on ollut jo yli 70 vuoden ajan. Entisen Neuvostoliiton alueella eletään tällä hetkellä ekumeenisesti varsin vaikeaa aikaa.

Ekumenian lehdet havisivat myös 5. joulukuuta, kun ruotsinkielisessä helluntaiseurakunnassa, Filadelfiaförsamlingen, Helsingissä pidettiin suuri ekumeeninen itsenäisyysjuhla. Läsnä oli yhdeksän eri kirkkokunnan ja yhteisön edustajia suorittamassa ohjelmaa. Mukana oli tässä Ekumeenisen neuvoston järjestämässä tilaisuudessa kaikki merkittävät protestanttiset tahot Suomesta sekä anglikaanit, ortodoksit ja katoliset. Monella tavoin koettiin yhdessä, että ekumeenisessa työssä on Suomessa päästy selvästi eteenpäin niissä askelissa, joita on varovasti pyritty ottamaan. Epäluulot ovat vähenemässä, keskinäinen tuntemus on parantunut ja kiinnostus yhteiseen teologiseen työskentelyyn on huomattavasti lisääntynyt.

Kristittyjen ykseyden rukousviikko

Kristittyjen ykseyden rukousviikkoa vietetään joka vuosi aina tammikuun 18. – 25. päivinä. Vuoden 1993 rukousviikon viettoa varten on Kirkkojen maailman-

neuvoston ja Vatikaanin kristittyjen ykseyden edistämisen neuvoston yhteistyönä, paikallisen ekumeenisen ryhmän valmistelujen pohjalta, saatu taas 32-sivuisen vihkonen. Teema on otettu Galatalaiskirjeen 5. luvun jakeiden 22–23 pohjalta: "*Bearing the fruit of the Spirit for Christian unity*". Kyseiset jakeet kuuluvat uuden, vuonna 1992 käyttöön otetun käännöksen mukaan:

22 Hengen hedelmää taas ovat rakkaus, ilo, rauha, kärsivällisyys, ystävällisyys, hyvyys, uskollisuus, 23 lempeys ja itsehillintä. Näitä vastaan ei ole laki.

Ekumeenisen neuvoston hallitus on perinteisesti päättänyt rukousviikon suomen- ja ruotsinkielisen teeman. Vuoden 1993 rukousviikon teemaksi hallitus päätti "*Ykseys on Pyhän Hengen hedelmä*", "*Andens frukt ger enhet*". Maan hallituksen määräämä 1. rukouspäivä on myös rukousviikolla 24.1.1993. Tämän rukouspäivän aiheena on kristittyjen yhteys. Vaikka kyse on sunnuntaista, on toivottavaa, että myös Adventtikirkko voisi ottaa aiheen huomioon sapattina omissa palveluksissaan 23.1.1993.

Ev.lut. kirkon kirkkohallitus on määrännyt kerättäväksi luterilaisten seurakuntien jumalanpalveluksissa kirkkokolehdin 24.1.1993 Suomen ekumeeniselle neuvostolle. Kyseinen pyhä on juuri edellä mainitulla kristittyjen ykseyden rukousviikolla ja 1. rukouspäivä. Koko Ekumeenisen neuvoston toiminnalle tämä kirkkokolehti on taloudellisessa mielessä erittäin tärkeä. Ekumeeninen neuvosto ei harjoita taloudellista toimintaa, vaan elää täysin kirkkojen ja yhteisöjen antamien avustusten ja kolehtien varassa.

Työn alla olevia julkaisuja

Ekumeeninen neuvosto julkaisee viisi kertaa vuodessa ilmestyvää Näköala-Utsikt -lehteä sekä kerran vuodessa kristittyjen ykseyden rukousviikon ohjelmavihkon. Sen lisäksi eri aiheista valmistuu vuosittain useita julkaisuja. Parhailaan ovat valmistumassa ainakin seuraavat julkaisut:

1. Pitkään valmisteltu Opillisten kysymysten jaoston valmistama kirja kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen opillisista käsityksistä. Kyseessä on poikkeuksellisen perusteellinen kokoomateos, missä maamme tärkeimmät kirkot ja kristilliset yhteisöt vastaavat seuraaviin kysymyksiin: (1) Mitkä ovat kristillisen Jumalan-uskon erityispiirteet? (2) Mitä usko Luojaan ja huomiseen merkitsee tänään? (3) Onko maailma hyvä vai paha? (4) Mikä on ihminen? (5) Miksi asiat maailmassa eivät ole niin kuin ne voisivat olla? (6) Kuka on Jeesus Kristus ja mitä hän on tehnyt hyväksemme? (7) Miten Jumalan ja ihmisen yhteys on mahdollinen? (8) Miten Pyhä Henki toimii? (9) Mihin tarvitaan kristillistä kirkkoa/seurakuntaa ja miten kirkkojen/kristittyjen ykseys voi toteutua? (10) Mihin kaikki päättyy?

2. Ekumeeninen vuosikirja/Ekumeenisk årsbok 1992. Kirjaan on sisällytetty myös 1. – 10.9.1992 pidetyn Euroopan kirkkojen konferenssin yleiskokouksen materiaalia.
3. Vuoden 1993 rukousviikon ohjelmavihko, julkaistaan myös Näköala-Utsikt -lehden numeron 5/92 yhteydessä.
4. Materiaalia kristittyjen ja muslimien kohtaamisesta, Kirkkojen maailmanneuvoston ja Euroopan kirkkojen konferenssin uusien dokumenttien suomenkieliset laitokset.

Muita työn alla olevia ja vuonna 1993 ilmestyviä julkaisuja ovat (1) Raportti 23.10.1992 pidetystä BEM-seminaarista, (2) Faith and Order -komission "Church and World" -kirja, (3) Seka-avioliittotyöryhmän ensimmäinen kooste kirkkojen ja yhteisöjen säädöksistä avioliiton solmimisessa (myös eräiden dialogien tuloksia), (4) lähetys- ja evankelioimistyön jaoston kirjanen kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen lähetysnäkemystistä, (5) Arkipiispa Aram Keshishianin ja KMN:n tulevan pääsihteerin, Konrad Raiserin, ajatukset koinoniasta, (6) Oulussa pidetty luentosarja, missä eri kirkot ja kristilliset yhteisöt esittelivät itseään.

Reseptio

Antti Saarelma

Tämän julkaisun nimeksi on annettu *Reseptio*. Nimi viittaa ekumeenisen työskentelyn, "vastaanottamiseen", seurantaan, käsittelyyn, käytäntöönpanemiseen, tulosten toteuttamiseen. Tämä näkökulma oli esillä viime syksynä sekä anglikaanis-luterilaisten oppikeskustelujen että luterilais-katolilaisten suhteiden yhteydessä.

Ekumeenista tiedustelutoimintaa

Kun Englannin kirkon sekä Pohjoismaiden ja Baltian luterilaisten kirkkojen oppikeskustelukomissio kokoontui viime lokakuussa Järvenpäässä, kysymystä oppikeskustelujen reseptiosta sivuttiin toistuvasti kulisissa ja käytävillä. Komis-

sio on julkaisemassa teologisesti merkittävän ekumeenisen asiakirjan, kuinka se välittyy kirkkoihin, kuinka dialogin tulokset tuntuvat kirkkojen elämässä?

Apulaissihteeri *Colin Podmore* olikin liikkeellä juuri reseption merkeissä. Tämä kolmekymppinen apulaissihteeri hoitaa Englannin kirkon ykseysneuvostossa mm. suhteita Euroopan luterilaisiin kirkkoihin varsinaisena vastuunaan oppikeskustelujen seuranta, vastaanottaminen käsittely ja tulosten toteuttaminen Englannin kirkossa. Englannin kirkko on asiassa vakavasti liikkeellä, ja ykseysneuvosto pyrkii luomaan mahdollisimman hyvät edellytykset kirkkojemme lähentymiselle. Niinpä *Colin Podmore* oli eräänlaisella ekumeenisella tiedusteluretkellä: hän keräsi aineistoa kirjaseen, jonka on aikanaan tarkoitus esitellä englantilaiselle seurakuntaväelle Pohjoismai-

den luterilaisia kirkkoja. Siitä löytyy aikanaan meidänkin kirkkomme herätysliikkeineen ja muine erityispiirteineen.

Meidän seurakunnissamme olisi varmasti tarpeen laatia vastaava esite Englannin kirkosta, jos oppikeskustelujen valmisteluma sopimus kirkollisesta yhteydestä solmitaan. Sopimushan loisi poikkeukselliset edellytykset esimerkiksi ystävyyssseurakuntasuhteille, mutta Englannin kirkollinen elämä taitaa toistaiseksi olla meille varsin vierasta.

Alueelliset edistysaskeleet?

Msgr Heinz-Albert Raemin vierailun yhteydessä keskusteltiin perusteellisesti kansainvälisen luterilais-katolilaisen oppikeskustelun tulevaisuudennäkymistä. Raem toimii katolilaisen osapuolen sihteerinä ja oli lokakuussa valmistautumassa myöhemmin syksyllä Eisenachissa pidettyyn dialogikomission kokoukseen. Vatikaanin uskonopin kongregaation viimeaikaisten varautuneiden ekumeenisten kannanottojen jälkeen oli moni kyselymässä häneltä, onko luterilais-katolilaisella dialogilla todellisia onnistumisen mahdollisuuksia.

Raem viittasi näissä yhteyksissä toistuvasti yhteiseen luterilais-katolilaiseen asiakirjaan, jota ei ekumeenisessa keskustelussa ole toistaiseksi huomattu kovin yleisesti. Kysymyksessä on LML:n ja Vatikaanin kristittyjen ykseyden edistämisen neuvoston PCPCU:n yhteisen virkamiesryhmän (Joint Staff Group) viime keväänä julkaisema kuusisivuinen paperi "Strategies for Reception" (joka on saatavissa ekumeniikan arkistosta).

Asiakirja alkaa varsin yleisen tuntuksella johdannolla reseption käsitteeseen ja reseptioprosessien eroihin erilaisilla dialogiosapuolilla, tässä tapauksessa LML:ssä ja roomalaiskatolisessa kirkossa. Raem huomautti kuitenkin, että asiakirjaan on sen kappaleesta kymmenen lähtien "pilottettu" ekumeenisesti erittäin jännittävä aloite reseption vähittäisistä "esiaskeleista" (intermediate steps).

Asiakirja nimittäin tunnustaa LML:n sisällä vallitsevan moninaisuuden ekumeenisessä teologiassa. Kaikki LML:n jäsenkirkot eivät ole valmiita ratkaiseviin edistysaskeliin suhteessa roomalaiskatoliseen kirkkoon; toisaalta jotkin jäsenkirkot (erityisesti Ruotsin kirkko) ovat olleet itsenäisestikin huomattavan aloitteellisia. Jotta tämä luterilaisten kirkkojen ekumeeninen hajanaisuus ei estäisi jo saavutettujen oppikeskustelutulosten toteuttamista siellä, missä ne jo voidaan hyväksyä ja panna käytäntöön, asiakirja esittää "esiaskeleiden" mahdollisuuden.

Asiakirjan mukaan olisi mahdollista, että luterilais-roomalaiskatolinen kirkollinen yhteys syvenisi ja edistyisi joidenkin luterilaisten paikalliskirkkojen ja roomalaiskatolisen kirkon välillä nopeammin kuin joidenkin muiden. "Sitoutuneen yhteyden edellytykset kahden kirkkomme välillä voivat toteutua jossakin paikassa nopeammin kuin muualla."

Raemin esittämän esimerkin mukaan esimerkiksi Pohjoismaiden luterilaiset kirkot voisivat tietyin ehdoin solmia "alueellisen unionin" roomalaiskatolisen kirkon kanssa, vaikka muut luterilaiset kirkot eivät täyttäisikään samoja edellytyksiä. Tällaisen unionin seurauksena Pohjoismaiden luterilaiset olisivat yhteydessä koko maailmanlaajaan roomalaiskato-

liseen kirkkoon, vaikka luterilaisella puolella unioni rajoittuisikin vain näihin luterilaisiin paikalliskirkkoihin. Tällainen "syvä suhde kirkkojemme välillä yhdesä paikassa" voisi olla "katalysaattori" vastaavien askelten ottamiseen muualla.

Vaikka luterilaiset kirkot keskenään voisivatkin hyväksyä "eritahtisen" kehityksen, ratkaisevaksi kysymykseksi jää tietenkin, mitä olisivat ne "tietyt edellytykset", joiden täyttäminen mahdollistaisi "alueellisen unionin" solmimisen. Raemin mukaan niihin kuuluisi ainakin yhteisesti todettu historiallinen apostolinen seuraanto piispanvirassa: "Teidän täytyisi ruotsalaisten kanssa selvittää tilanteenne!" Teologisessa tiedekunnassa pidetyllä luenolla Raem mauten sai vastattavakseen suoran kysymyksen eräältä terävältä opiskelijalta. Opiskelija viittasi luentoa isännöineeseen dosentti Eero Huoviseen ja kysyi: "Onko Eero Huovinen mielestänne oikea piispa?" Raem naurahti ja kysyi takaisin: "Paavi toimitti yhdessä Upsalan ja Turun luterilaisten arkkipiispojen kanssa ekumeenisen ru-

koushetken Pietarinkirkon pääalttarilla. Luuletteko, että hän olisi tehnyt sen väärin piispojen kanssa?!"

Toisaalta uskonkysymyksen vaatimus palauttaa keskustelun ekumeenisen teologian suuriin peruskysymyksiin opillisen konsensuksen edellytyksistä: kuinka laaja konsensus vaaditaan riittävään opilliseen yhteyteen? Asiakirja tekee käsitteellisen eron sisällöllisen konsensuksen ja ilmauksen yksimuotoisuuden välillä ja huomauttaa, että kirkkojen välillä vallitsevat opilliset erimielisyydet eivät välttämättä ole kirkkoa jakavia tekijöitä. Tässä kysymyksessä tiivistyykin "alueellisten esiaskelienkin" perusongelma. Siihen liittyvää keskustelua ei voi perusteellisesti käydä tämän lehtisen puitteissa, mutta sitä pyritään seuraamaan jatkossakin tällaisten pikkukatsausten avulla.

P.S. Reception problematiikasta on kirjoittanut laajemmin mm. Amerikan evankelisluterilaisen kirkon ELCA:n William G. Rusch: "Reception. An Ecumenical Opportunity" (LWF Report 22. Geneva: LWF, 1988).

Matkaraportti

Matkaraportti Luterilaisen maailmanliiton 14. Eurooppa-kokouksesta 4. – 9.11.1992 Riiassa, Latviassa

Pirjo Työrinoja

Osanottajat

Yhteensä 85 osanottajaa 38:sta Luterilaisen maailmanliiton (LML) eurooppalaisesta jäsenkirkosta kokoontui 4. – 9.11.1992 Latvian pääkaupungissa, Riiassa. Tämä oli LML:n 14. Eurooppa-kokous. Kokoukseen toivat tervehdyksensä Tukholman katolinen piispa *Hubertus Brandenburg* (CCEE) ja pääsihteeri *Jean Fischer* Euroopan kirkkojen konferensista. Kokouksen yhtenä järjestäjänä oli LML:stä Eurooppa-sihtööri *Olli-Pekka Lassila*. Myös LML:n tiedotusjohtaja *Anneli Janhonen* osallistui kokoukseen. Suomen ev.lut. kirkon edustajina mukana olivat Kirkon ulkomaanasiain keskuksen pääsihteeri *Risto Cantell* ja teologian apu-

laissihtööri teologisten asiain jaostosta *Pirjo Työrinoja*.

Kokouksen aihepiirit

Kokousta leimasi rautaesiripun häviäminen ja kaikissa Euroopan osissa läsnäoleva dynaaminen muutosprosessi sekä niiden nostamat näkymät luterilaisille kirkkoille.¹ Pääteemaa "Euroopan uudelleenmuotoutuminen ja luterilainen erityispanos" lähestyttiin "Isä meidän –rukouksen" kolmen pyynnön avulla. Nämä olivat "Tulkoon sinun valtakuntasi", "Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme" ja "Anna meille

1 Kokouksen taustamateriaalina olivat 1. Report from the 'Conference on Mission and Evangelism in Europe' in Sönderby, Sverige, November 1991; 2. Message of the 'Synod of Bishops for Europe' Rome 28. November to 14 December 1991; 3. Message of the 'Primates of the Most Holy Orthodox Churches' Phanar, 15 March 1992; 4. Message of the 'European Protestant Assembly', Budapest 24–30 March 1992; 5. Final documents of the 10th Assembly of the 'Conference of European Churches' (CEC), Prag, 1–11 September 1992.

anteeksi meidän syntimme niin kuin mekin anteeksiannamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet”.

Kirkko ja valtio suhdetta arvioitava uudelleen

Pyyntö ”Tulkoon sinun valtakuntasi” avaa kristityille ja kirkkoille missionaarisien tehtävämme perustan keskellä maailmistunutta, monikulttuurista ja moniuskontoista Eurooppaa. Kokouksessa pohdittiin ensinnäkin uudelleen ajankohtaiseksi tulleen natsisaksan aikaisen ”Tunnustuskirkon” nk. Barmenin julistuksen kriittistä asennetta valtioon vuodelta 1934. Toiseksi hahmotettiin toisaalta pohjoismaisten kansankirkkojen ja toisaalta erityisesti Itä-Euroopan vähemmistökirkkojen erilaista asennetta valtioon. Professori *Jens Holger Schjörring* Århusin yliopistosta Tanskasta korosti alustuksessaan (Church and State – Solidarity or Critical Distance?), että kirkkojen ja valtion välistä suhdetta tarkasteltaessa on selvästi tuotava esiin, miksi kirkko on olemassa. Kirkollisen identiteetin löytämisessä nähtiin välttämättömäksi eron tekeminen kirkkojen ja muiden avoimien organisaatioiden välillä.

Hopeinen esirippu rautaesiripun tilalle

Kun kommunistinen totalitarismi on nyt murtunut, moniarvoisuus ja demokraatiapyrkimykset sekä taloudellinen kilpailu ovat vyörymässä monella tavalla. Ti-

lanne on synnyttänyt valtavan epätasapainon Euroopan eri osien välille. Miljoonat ihmiset ovat muuttamassa, pakolaisina, työttöminä ja kodittomina. Tässä kilpailussa hävinneen rautaesiripun tilalle on tullut hopeinen esirippu. Kirkoissa sunnuntaisin julistettava solidaarisuus kohtaa todellisuudessa kilpailun ja kuluksen.

Psykologi *Maren Büchel* (Diakonisches Werk an der Saar, Saarbrücken, BRD) kuvasi sangen seikkaperäisesti pitkässä esitelmässään niitä haasteita, joita Saksassa on tämän hetkessä tilanteessa. Muuttoliike, pakolaiset, rasismi, vihamielisyys, työttömyys, asunnottomuus, ksenofobia, uudet köyhyysrajat, Saksan yhdistyminen sekä multikulttuurisen yhteiskunnan haasteet pakottavat etsimään uusia diakonian muotoja.

Pastori *Marc Lenders* Euroopan ekumeenisesta kirkko ja valtio -komissiosta (EECCS) kehotti kristittyjä ja kirkkoja vaikuttamaan suoraan politiikkoihin, jotta saataisiin ei vain työkykyisiä kansalaisia, vaan jokaista kunnioitettava oikeus- ja sosiaaliturva. Näitä teemoja käsitelti myös konferenssia edeltänyt nuorisokokous 31.10. – 4.11.1992. Sen erityisenä vetoomuksena oli, että myös nuorten tulisi voida tuntea olevansa kotona omissa kirkkoissaan. Nuorten draamallinen tervehdys oli otsikoitu ”Me olemme häviäjiä”. Osa nuorisokokouksen osanottajista oli myös kokousosanottajina Eurooppa-kokouksessa. Kaikilta osin näiden kahden kokouksen integraatio ei täysin onnistunut. Suomesta nuorisokokoukseen osallistui toimittaja *Kimmo Ranttilä*.

”Euroopan poliittinen käänös on Jumalan antama mahdollisuus”

Entisissä sosialistisissa maissa tutkitaan tällä hetkellä menneisyyden tapahtumia valottavia arkistoja ja myös kirkot kohtaavat nämä menneisyydestä nousevat jännitykset. Nationalismi, rasismi ja luottamuksen puute yksilöiden, ryhmien ja kansojen välillä ovat tämän päivän eurooppalaista todellisuutta, jota varjostaa erityisesti sota entisen Jugoslavian alueella. Euroopan kirkkojen konferenssin pääsihteeri Jean Fischer toisti vetoomuksen, että kirkot edesauttaisivat Bosnian pakolaisten turvapaikansaamismahdollisuuksien hankkimisessa.

Itävaltalainen piispa *Dieter Knall* piti erittäin ansiokkaan ja kiitetyn alustuksen (Vergib unsere Schuld, wie auch wir vergeben unsern Schuldigern), jossa hän käsittelee Itä-Euroopan muutosprosessia. Hän piti Euroopassa meneillään olevaa uudelleenmuotoutumista Jumalan lahjana kirkkoille. Kaukasukselta Irlantiin ulottuvien etnisten jännitysten olemassaolon taustalta hän haastoi kirkkoja näkemään yhteisen syyllisyyden sekä idässä että lännessä niin tehtyihin kuin tekemättä jätettyihin asioihin. Meidän on annettava anteeksi, niin kuin meillekin annetaan anteeksi.

Sovitus ja ekumeenisuus – erityinen luterilainen panos

Kaiken edellä kuvatun pohjalta eteemme nousee keskinäisen anteeksiannon, an-

teeksipyyttämisen ja sovituksen haaste. Kristittyjen tie ei ole syyllisten etsiminen, vaan anteeksianto sekä sen julistaminen. Tämä on vaikea tie, mutta kirkon tie on ristin tien kulkemista. Kysymyksessä on kirkon sanoman uskottavuus. Pääsihteeri Risto Cantell piti kyseiseen sovituskehtaan liittyvän aamuhartauden.

LML:n pääsihteeri *Gunnar Stålsett* piti kokouksen pääteemasta esitelmän (The Reshaping of Europe – A Lutheran Contribution). Stålsett luonnehti edellisen Neudettelschaussa 1989 pidetyn Eurooppa-kokouksen jälkeistä aikaa suurien historiallisten muuttusten ajaksi. Hän painotti, että LML antaa tukensa pyrkimyksille kohti demokratiaa, vapautta ja ihmisoikeuksia. Kokouspaikan valinnan hän korosti erityisesti painottavan luterilaisten kirkkojen kuulumista maailmanlaajuiseen kommunioon. Hän korosti lisäksi sitä, että luterilainen panos Euroopan uudelleenmuotoutumisessa nousee yhteisistä ekumeenisista arvoista.

Baltian kirkkojen uusi tilanne

LML:n Eurooppa-kokous oli ensimmäisen kerran koolla maassa, joka on saanut itsenäisyytensä kommunismin murruttua. Jo kokouspaikan valinnalla (ja siirtämisellä Leedsistä Riian) LML halusi korostaa yksittäisten luterilaisten kirkkojen yhteenkuuluvuutta yli kansallisten rajojen. Kokouksen osanottajat antoivat tukensa pyrkimyksille venäläisten joukkojen mahdollisimman nopean kotiuttamisen aikaansaamiseksi. Kokouksen aikana Riian kaduilla oli useita latvialaisten järjestämiä asiaa koskevia mielenosoituksia.

Latvian kirkon uusi aikakausi näkyi myös jumalanpalveluksissa, joita saatettiin nyt pitää aiemmin museoina, konserttisaleina ja kulttuuritiloina käytetyissä kirkkoissa, jotka oli saatu takaisin alkuperäiseen tarkoitukseensa. Latvian evankelis-luterilaisen kirkon arkkipiispa *Karlis Gailitis* saarnasi avajaisjumalanpalveluksessa Riian tuomiokirkossa. Hän puhui uudesta mahdollisuudesta, joka nyt on avautunut kommunistisen totalitarismin kaaduttua. Latvian kirkon hoitamat kokousjärjestelyt sujuivat olosuhteisiin nähden erittäin hyvin.

Kokoukseen toi tervehdyksen myös Latvian varapresidentti *Valdis Birkāns*, joka toi esiin maansa kasvavan poliittisen jännityksen. Latvian presidentti *Aleksander Gorbunovs* tapasi kokouksen edustajien delegaation, johon kuuluivat paikalla olleita osanottajamaiden kirkkojen johtajia. Pääsihteeri Risto Cantell osallistui delegaatioon.

Pastori *Juris Rubenis* kertoi kokouksessa Riian yliopiston teologisen tiedekunnan tämänhetkisestä tilanteesta. Tiedekunta on perustettu uudelleen mm. LML:n tuella vuonna 1990. Tällä hetkellä ekumeenisesti koostuvaa opettajahenkilökuntaa on 20 ja opiskelijoita 140. Riian kristillisen koulun johtaja *Vera Volgemute* kertoi Latvian vuonna 1988 uudelleen alkaneesta lapsi- ja nuorisotyöstä. Pyhäkouluja tällä hetkellä on luterilaisilla jo 160. Ryhmän koko saattaa vaihdella 25 lapsesta kolmeensataan.

Sunnuntaina 8.11.1992 tehtiin vierailuja useisiin kirkkoihin Riassa ja sen ulkopuolella. Jumalanpalveluksiin osallistumisen lisäksi oli mahdollisuus tavata seurakunnan työntekijöitä ja jäseniä. Yksi henkilökohtaisesti vaikuttavimmista nä-

yistä oli Dulbicin seurakunnan jumalanpalveluksen jälkeen pyhäkouluun vanhempineen tulleiden yli sadan lapsen polvistuminen alttarille ja sen jälkeen haantuminen innokkaana eri ryhmiin.

Päätösjumalanpalvelus pidettiin uudelleen avatussa anglikaanisessa kirkossa, joka toimii myös Riian teknillisen koulun musiikki- ja kulttuurikeskuksena.

Kokouksen arviointia

Kokouksen teeman nostama kysymys luterilaisesta kommuuniosta, joka mahdollistaa luterilaisten integraation yli kansallisvaltioiden rajojen ylitse, on äärimmäisen tärkeä luterilaisuuden muodostamalle kokonaisuudelle. Tematiikkaa tulisi myös Suomessa pohtia. Kohtaamisissa tuli esiin myös se, että Missouri-synodilla on voimakas tendenssi laajentaa koulutuksellista ja kirkollista yhteistyötä monissa maissa. Heillä on erityisesti tätä varten "korvamerkitty" rahoitusta. LML:n ja sen ulkopuolisen luterilaisuuden keskinäinen suhde nousee tästäkin syystä hyvin ajankohtaiseksi kysymykseksi.

Eri maanosien tarkkailijoiden läsnäolo oli myös erittäin positiivinen ja rakentava asia. Heidän tuomansa kysymykset olivat auttamassa globaalin näkökulman läsnäoloa. Myös nuorisodelegaattien mukanaolo oli merkittävä tekijä kokouksessa. Edeltävän nuorisokokouksen annin integroimista on tulevaisuudessa ehkä pohdittava perusteellisemmin.

Kokouksessa valmistettiin kommunikea ja ryhmäraportit. Niitä samoin kuin kokouksessa pidettyjen esitelmien kopioita on saatavissa teologisten asiain jaostosta.

Ekumeniikan arkisto tiedottaa

Heinz-Albert Raem: Lutherin teologia – katolisten ja luterilaisten yhteisen oppimisen kohde

Simo Peura

Teol. tri *Heinz-Albert Raem*, joka toimii Kristittyjen ykseyden neuvostossa Vatikaanissa, oli Suomessa evankelis-luterilaisen kirkon vieraana 19. – 22.10.1992. Vierailuun kuului luento teologisissa tiedekunnissa Helsingissä ja Turussa "Matti Lutherin teologian ekumeenisesta relevanssista". Luentoa odotettiin mielenkiinnolla, koska ykseysneuvostossa Raemin vastuualue on katolisen kirkon suhteet luterilaisiin. Hän on mukana myös luterilais-katolisessa dialogi-komissiossa, joka parhaillaan valmistelee loppuraporttia.

Esitelmänsä alussa Raem totesi saksalaisen katolisen tutkijan *Joseph Lortzin* ja hänen oppilaidensa tutkimuksiin vedo-

ten, että keskiajan katolisen kirkon tila oli osaltaan syynä reformaation syntyyn. Tämän tosiasian katolinen kirkko kykeni tunnustamaan vasta vähitellen. Esitelmöitsijä muistutti, että Vatikaanin II kirkolliskokouksen ekumenia-dekreetissä pyydetään anteeksi "erossa olevilta veljiltä" ja korostetaan, että katumus on aidon ekumenian edellytys. Dekreetti tähdentää myös jatkuvan reformin merkitystä kirkolle. Matti Luther ja periaate "ecclesia semper reformanda et reformata" ovatkin pysyvä muistutus reformin tarpeellisuudesta.

Raem ei kuitenkaan tyytynyt vain muistuttamaan kirkkohistorian opetuksista, vaan esitti syvemmälle käyvän kysymyk-

sen: voiko Lutherin teologinen näkemys edesauttaa reformaatiossa syntyneen eron voittamisessa? Onko reformaattorin teologiassa ja spiritualiteetissa piirteitä, jotka voivat rikastuttaa roomalais-katolisen perintöä ja jotka voidaan omaksua siihen?

Raemin vastaus on myönteinen, joskin ehdollinen, kuten myöhemmin käy ilmi. Katoliset ja luterilaiset voivat kutsua Lutherin vähitellen yhdessä "uskon opettajaksi" (Lehrer im Glauben), kuten luterilais-katolinen dialogikomisio totesi aikanaan reformaattorin syntymän 500-vuotisjuhlan yhteydessä. Nimitystä olenaisempaa on kuitenkin, että katolinen kirkko voi oppia Lutherilta seuraavaa: Raamatun merkityksen korostaminen kirkon elämälle ja opille, kirkon ymmärtäminen Jumalan kansaksi, kirkon ja sen historiallisen muodon jatkuva uudistus-tarve, tunnustautuminen Kristuksen ristiin, kirkon virkojen ymmärtäminen palveluviroiksi, kaikkien kastettujen yhteinen pappeus ja persoonan oikeus vapautteen uskonnollisissa kysymyksissä. Raemin mukaan nämä luterilaiset reformivaatimukset on itse asiassa jo hyväksytty Vatikaanin II konsiilissa. Konsiilin jälkeen kirkkojen dialogi onkin edennyt jäljelle jäävissä kiistakysymyksissä optimistisen odotuksen sävyttämänä.

Edistymisestä huolimatta Raem on kuitenkin sitä mieltä, että varsinaista ekumeenista läpimurtoa ei ole vielä tapahtunut. Esitelmöitsijä antaa epäsuorasti ymmärtää, että osasyynä on ollut dialogissa käytetty menetelmä. Hän esittää epäilyn, ettei ekumeniassa voida edetä keskustelemalla teologisten "systeemien" pohjalta, jotka on esitetty oman aikansa filosofisten käsitteiden avulla. Tämän päivän ihmiset eivät näet ymmärrä esimerkiksi

ehtoollisteologian käsitteitä "transsubstantiaatio" ja "konsumptio". Raemin mukaan periteisten "systeemien" sijaan on kehitettävä yhteinen ekumeeninen "systeemi", joka vastaa niin aikalaistemme kysymyksiin kuin myös ilmaisee Kristuksen reaalisuuden läsnäolon leivässä ja viinissä aikamme kielellä. Lisäksi Raem edellyttää, että ekumeeninen "systeemi" on transparensissa perinteisten teologisten, niin katolisten kuin luterilaistenkin, "systeemien" kanssa.

Raemin kannattaman ekumeenisen ykseyden menetelmän avainkäsite on siten transparenssi. Hän luonnehtii käsitettä seuraavasti: ykseys ei ole pyrkimystä kohti yhdenmuotoisuutta, vaan sovitettua erilaisuutta. Tarkoitus ei ole, että erilaiset teologiset "systeemit" kattavat toinen toisensa millä hinnalla hyvänsä. Ne pyrittään kuitenkin suhteuttamaan toisiinsa ja sovittamaan toistensa kanssa niin, että kullekin läheinen ja olennainen (Anliegen), mitä voidaan pitää oikeutettuna, otetaan huomioon. Esimerkkinä metodin soveltamisesta Raem pitää *Tuomo Mannermaan* pyrkimystä suhteuttaa Lutherin vanhurskauttamisoppi patristisen teosis-opin kanssa niitä harmonisoimatta.

Esitelmänsä loppupuolella Raem palasi arvioi uudelleen Lutherin teologian ekumeenista merkitystä. Luther on niin katolisille kuin luterilaisillekin pysyvä haaste tiellä ykseyteen: hänen teologiastaan voidaan yhdessä oppia. Katolisille reformaattorin kritiikki on jatkuva velvoite selvittää, palvelevatko kirkon struktuurit todellakin evankeliumin julistusta ja sakramenttien jakamista. Luterilaisten on puolestaan suostuttava pohtimaan niitä ohennuksia ja vääristymiä, joilta Lutherin perintö ei ole historian saatossa välttynyt. Näillä Raem tarkoittaa Raamatun eristä-

mistä sen kirkollisesta kontekstista, sakramentaalisen elämän arvon menettämisestä pietismissä ja valistuksessa, individualistista tulkintaa ihmispersoonan asemasta Jumalan edessä ja vanhurskauttamissanoman muuttamista moralismiksi. Olennainen on myös kysymys, miten Lutherin tekstejä kokonaisuudessaan olisi arvioitava.

Yhdessä kohtaa Raem arvioi Lutherin olevan katolisille helpomman palan. He voivat saattaa Lutherin teologian osaksi koko kristikunnan perintöä helpommin, koska he voivat arvioida sitä, mikä on aitoa Lutherin teologiassa, muiden una sanctan perinnön muodostavien teologien kontekstissa. Luterilaisten perspektiivi sen sijaan on toinen: reformaattori on aina teologianhistorian polttopiste, jonka valossa muuta perintöä arvioidaan. Tämän vuoksi Raem kysyykin, ovatko luterilaiset valmiit hyväksymään Lutherin Kristuksen kirkon universaalisuuden ja katolisuuden sisällä.

Raemin käsitys mahdollisuudesta soveltaa Lutherin teologiaa ekumeenisissa lähtökohtissa on siis varsin myönteinen ja antaa aihetta moniin pohdintoihin. Nostettakoon esille lopuksi vain kaksi asiakokonaisuutta.

Ensimmäinen koskee sovitettua erilaisuuden mallin tulkintaa ja soveltamista. Raemin kannattamaa transparenssin ideaa olisi mielestäni täsmennettävä. Menetelmän mukaan ykseyteen pyrittäessä perinteisten teologisten "systeemien" tasolta ikään kuin nousta näiden yläpuolelle, jossa yksimielisyys ilmaistaan ekumeenisen "systeemin" puitteissa meidän aikamme kielellä, joka vastaa aikalaistemme kysymyksiin. Tämän hermeneuttisen menetelmän avulla on mahdollista si-

vuuttaa historiallisten systeemien sisältämät tosiasialliset näkemyserot ja pitää oikeutettuna korostuksina (Anliegen) vain konsensukseen sopivia näkemyksiä. Saatutuksi yksimielisyys on tällöin näennäistä. Tosiasiallinen ykseys edellyttää, että meidän aikamme kielellä ilmaistu yhteinen käsitys vastaa sisällöllisesti eri "systeemeissä" ilmaistuja näkemyksiä. Tällöin on välttämätöntä selvittää, mitkä asiat kuuluvat välttämättä yksimielisyyden alueen (uskon) sisälle ja mistä voidaan olla eri mieltä sekä millä kohtaa omaa tai toisen kantaa on tarkistettava. Otaksun, että Raemin tulkinta sovitettua erilaisuuden mallin käytöstä edellyttää myös tätä.

Toinen koskee kysymystä, mikä Lutherin teologiassa on aitoa ja siten omaksumisen arvoista, kun sitä pyritään arvioimaan kirkon muiden teologien opetuksien yhteydessä. Kriittisyydessään kysymys on oikeutettu, tarpeellinen ja haastava, ei vain katolisille, vaan myös luterilaisille. En ole kuitenkaan varma, että vastaaminen on katoliselle luterilaista helpompaa. Kirkoillahan on yhteinen 1500 vuoden historia teologeineen ja opettajineen; tuon ajanjakson una sancta on siten myös osa luterilaisuuden traditiota. Vastauksen etsiminen on kuitenkin joka tapauksessa erityinen haaste luterilaiselle reformaationtutkimukselle, koska reformaattorin oman käsityksen mukaan hänen teologiansa on sopusoinnussa kirkon muiden opettajien raamatuntulkinnan ja teologian kanssa vanhan kirkon isistä lähtien.

Tämän todentamisen jälkeen – valikoiden sopivaa ja unohtamatta omaan konseptioon sopimatonta – voitaneen sanoa, missä määrin Lutherin teologia on sisällöltään kirkon yhteisen uskonperinnön mukaista ja siten katolista, aitoa ja omaksumisen arvoista.

Faith and Order vieraili Fabianinkadulla

Antti Saarela

Lokakuu oli ekumeenisesti varsinaista VIP-aikaa systemaattisen teologian laitoksella: yhdessä sumassa saatiin vieraiksi monia ekumeenisesti erittäin "tärkeitä" henkilöitä (Very Important Persons). Oleellista kuitenkin oli, että näillä ekumeenisilla VIP:eillä oli esitettävänä ekumeenisen teologian kannalta tosi kiinnostavia näkökohtia (Very Interesting Points).

Msgr Heinz-Albert Raemin vierailua selostaa Simo Peura toisaalla tässä lehdessä. Viikkoa aikaisemmin laitoksella vierailivat Mary Tanner ja Günther Gassmann, Faith and Order -komission kaksi keskushahmoa. Ja jo ennen Järvenpäässä käytyä anglikaanis-luterilaisia oppikeskusteluja laitos isännöi lyhyesti apulais-sihteerin Colin Podmorea Englannin kirkon ykseysneuvostosta.

Järvenpään oppikeskustelujen tärkein sivutuote olikin varmasti Faith and Order -ilta systemaattisen teologian laitoksella 12.10. Seminaari-ilta oli yksinkertaisesti pakko järjestää, kun sekä KMN:n Faith and Order -komission puheenjohtaja että sihteeristön johtaja olivat samanaikaisesti Suomessa. Komission puheenjohtaja Mary Tannerhan osallistui Järvenpään oppikeskusteluihin Englannin kirkon ykseysneuvoston pääsihteerin ominaisuudessa; sihteeristön johtaja Günther Gassmann oli Järvenpäässä mukana KMN:n tarkkailijana. Vieraiden alustukset herätti nelisenkymmentä Faith and Order -teologiasta kiinnostunutta teologian opiskelijaa, opettajaa ja tutkijaa vilkkaaseen, vaikkakin lyhyeseen keskusteluun.

Günther Gassmann arvioi alustuksessaan veteraanin perspektiivillä Faith and Or-

der -työskentelyn nykyvaihetta ja taustaa. Hänen mukaansa Faith and Order -liikkeen historiassa tapahtui 1960-luvun lopulla ratkaiseva käänne, kun roomalaiskatolinen kirkko lähti aktiivisesti liikkeelle ekumeeniseen kanssakäymiseen. Kirkkojen teologiset suhteet vireytyivät laajemminkin, ja kahdenväliset oppikeskustelut saivat alkunsa. Faith and Order -komissio yksin ei enää ollutkaan koko Faith and Order -liike, vaan kahdenväliset oppikeskustelut laajensivat ratkaisevasti liikkeen kenttää.

Jatkossa kahdenvälisen oppikeskusteluiden verkoston ja Faith and Order -komission välille syntyi kiinteä vuorovaikutus: kumpikin oli oleellisesti osa laajempaa Faith and Order -liikettä, mutta vähitellen kehittynyt työnjako keskitti kahdenvälisen työskentelyn täsmällisiin, yksityiskohtaisiin kysymyksiin; Faith and Order -komission monenvälisessä työskentelyssä liikuttiin yleisemmällä tasolla. Muunlaiseen työnjakoon komissiolla ei olisi ollut edellytyksiäkään! Parhaimmillaan komissio on tarjonnut laajan keskustelufoorumia, jolla on voitu vetää kahdenvälisen oppikeskustelujen aloitteita yhteen suuremmiksi linjoiksi. Toisaalta Gassmann huomautti, että komission työskentely on yleisluontoisuudessaan saattanut etäännyttää liian kauas ekumeenisen teologian varsinaisista ydinkysymyksistä.

Heti 1970-luvulla Faith and Order -komissio Gassmannin mukaan lankesikin vieraantumisen vaaraan. Upsalan yleiskokouksen jälkeen ajankohtaiset poliittiset kysymykset korostuivat KMN:ssä, eikä kirkon ykseyden haastetta kuultu selvästi. Sen sijaan ajettiin "ihmiskunnan ykseyttä", epämieluisia tavoitteita, joka tulkittiin yksipuolisen tämänpuoleisesti,

ilman eskatologista ulottuvuutta. Myös Faith and Order sai "tartunnan" ja meni mukaan toteuttamaan monia uusia ohjelmia, jotka aluksi puhuttelivat kontekstuaalisuudellaan, mutta eivät tuottaneet mitään kestäväää.

Ekumeenisen teologian peruskysymyksiin ja "kiinteämpään" työskentelyyn palattiin Gassmannin mukaan 1980-luvun alussa (Gassmannin johtajakauden alkaessa!). Koko 1970-luvun työstetty BEM-asiakirja hyväksyttiin Limassa 1982, ja sen vaikutus jatkuu edelleen. BEM:n lisäksi komissio keskittyi 1980-luvulla *Unity & Renewal*- ja *Apostolic Faith* -ohjelmiin, jotka kumpikin tuottivat laajan asiakirjan ennen Canberran yleiskokousta. Nyt valmisteltavan viidennen Faith and Order -maailmankonferenssin Gassmann näkee mahdollisuutena tuoda yhteen nämä eri näkökulmat ja muotoilla mahdollisimman rakentavasti uusi ekumenologinen ohjelma *Ecumenical Perspectives on Ecclesiology*, jota hänen mukaansa todella tarvitaan ekumeenisessä teologiassa. Gassmann tosin muistutti, että komissio voi vain yrittää esittää entistä kootummin ja hallitummin aikaisemmin esitettyjä yksittäisiä näkökulmia. Mitään kaikenkattavaa tai lopullista ei ole odotettavissa: "We are not the magisterium".

Mary Tanner johdatteli alustuksessaan Santiago de Compostelassa ensi elokuussa pidettävän maailmankonferenssin teemaan ja arvioi maailmankonferenssin tehtävää ekumeenisen liikkeen nykytilanteessa. Hänen mukaansa maailmankonferenssia valmistellaan "hämmäntävänä aikana", jota jotkut ovat luonnehtineet "ekumeeniseksi talveksi". Tanner myönsikin, että joidenkin kahdenvälisen oppikeskustelujen jännitykset herättävät

tiettyä levottomuutta, millä hän viittasi aivan ilmeisesti anglikaanis-roomalais-katolisen oppikeskustelukomission AR-CIC:n Vatikaanista saamaan palautteeseen. Toisaalta KMN on Tannerin mukaan menettänyt monissa kirkkoissa luotamuksensa, kun on korostettu yksipuolisesti yhteistyötä käytännön palvelussa, ja samalla hyväksytty kirkon jakautuneisuus.

Tanner korosti kuitenkin, että ekumeenisen liikkeen kriisi voi olla "mahdollisuksien kriisi", jossa maailmankonferenssi voi näyttää tietä eteenpäin kohti näkyvää ykseyttä. Ratkaisevan tärkeää on käsittää näkyvä ykseys koinoniana tuoreella, puhuttelevalla tavalla. Itse hän luonnehti koinoniaa "henkilökohtaiseksi ja vuorovaikutukselliseksi" "rakkauden ja elämän" yhteisöksi, jota "moninaisuus ja erilaisuus" rikastavat. Tämä yhteisö perustuu "kasteessa tapahtuvaan antamiseen ja saamiseen", jossa toteutuu ristin evankeliumi.

Näkyvän ykseyden edellyksiä ovat Tannerin mukaan (1) apostolisen uskon yhteinen tunnustaminen, (2) yhteinen sakramentaalinen elämä, "johon tullaan kasteen kautta, joka jaetaan eukaristiassa, ja jota yksi virka palvelee", sekä (3) yhteinen todistus, joka käsittää kommuunion siteet, armon rakenteet, yhteiset palvelun ja päätöksenteon rakenteet. Tannerin lista muistuttaa läheisesti Faith and Order -komission Bangalorissa 1978 kirjaamia näkyvän ykseyden edellytyksiä, mutta Tanner on muotoillut kolmannen kohdan (Bangalore: "yhteisen opetuksen ja päätöksenteon mahdollistavat rakenteet") kielellä, jonka on ehkä tarkoitus puhutella tutummin Faith and Order -työn kritikoita. Komissiota syytetään usein kirkkojen arjelle vieraasta, institutionaalista

valtarakenteita pönkittävästä teologisoinnista, joka ei pysty antamaan elävää todistusta tälle ajalle. Tanner viittasikin tähän kritiikkiin todetessaan, että puhe "pätöksenteon rakenteista ja opetusauktoriteetista" "hermostuttaa joitakin ihmisiä", mutta hän yritti vastata kritiikkiin todetessaan, että armon ja rakkaudenkin yhteisö tarvitsee rakenteita voidakseen antaa yhteisen todistuksen.

Tannerin puheenvuoro tasapainoilikin selvästi KMN:n sisäisessä keskustelussa ohjelmien ja tavoitteiden keskinäisestä tärkeysjärjestyksestä. Hän mm. korosti, että miesten ja naisten tasa-arvo on haaste, joka edellyttää "jakautuneisuutta tukevien kielenkäytön ja virkarakenteiden uudistamista ykseydessä". Lähetystyö ja evankeliointi ovat myös Faith and Order -työn haasteita: on kysyttävä, minkälainen ykseys palvelisi lähetystä ja evankeliointia. Tannerin tärkeysjärjestyksessä kirkon näkyvä ykseys säilyi kuitenkin ylimpänä. Hänelle KMN:n sydän on Faith and Order, kaikki muu on nähtävä (siitä käsin?) oikeassa perspektiivissä.

Alustuksia seurauksen keskustelun kuluessa Gassmann ja Tanner antoivatkin varsin toiveikkaan kuvan näkyvän ykseyden tavoittelusta. Tannerin mukaan kahdenvälisissä oppikeskusteluissa on jo saavutettu tai ollaan juuri saavuttamassa (hän viittasi Järvenpäähän) niin merkittäviä tuloksia, että "tie takaisin on suljettu". Kirkkojen on otettava ykseyden haaste yhä uudestaan todesta, "hyväksyttävälle erilaisuudelle on rajansa". Gassmannin mukaan ekumeenisessa vuorovaikutuksessa on saavutettu sellainen hengellisen yhteyden taso, että hän toivoo ykseyden näkyvämpää toteutumista: "Toivon erikoistapauksissa, satunnaisesti toteutettavan eukaristisen yhteyden (ai-

nakin) roomalaiskatolisen kirkon kanssa tulevan mahdolliseksi ennen kuolemaani."

Keskustelun lopussa suomalaiset teologit antoivat palautetta viimeaikaisista Faith and Order -asiakirjoista. BEM:n kiistämätön arvo tunnustettiin, ja Apostolic Faith -ohjelman *Confessing the One Faith* -asiakirjaa pidettiin onnistuneena. *Confessing the One Faith* onkin ollut esim. opetuskäytössä monissa teologisissa oppilaitoksissa, myös Helsingin tiedekunnassa, ja sen vahvuutena pidettiin kiinteää otetta lähtökohtana olevaan Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustukseen. *Unity & Renewal* -ohjelman *Church and World* -asiakirjaa sen sijaan pidettiin varsin ongelmallisena. Se liikkuu "metatasolla", tarjoaa "vahvoja imperatiiveja", mutta varsinainen "sisältö puuttuu". Tanner ja Gassmann tunsivat kritiikin jo entuudestaan. Perusongelmana on ehkä se, että asiakirja yrittää osallistaa KMN:n sisällä 1970 - 80-lukujen kuluessa käytyyn hieman hahmottomaan keskusteluun ykseyden ja palvelun, kirkollisten ja yhteiskunnallisten tavoitteiden suhteista. Gassmann tosin piti *Church and World* -asiakirjaa siinä mielessä hyödyllisenä, että se "pani paperille olemassa olevan jännityksen".

Kaiken kaikkiaan seminaari-ilta tarjosi tuoreen ikkunan Faith and Order -komission työhön. Faith and Order -työtä on toki seurattu Suomessa tiiviisti vuosien ajan, ja yllättävän monet suomalaiset teologit ovat tavalla tai toisella olleet mukana komission työssä, sivunneet sitä tutkimuksessa tai osallistuneet siihen liittyvään keskusteluun. Seminaari-ilta ehkä herätti myös uutta kiinnostusta, jota maailmankonferenssi toivottavasti pitää yllä jatkossakin. Suomessa on sitäpaitsi poik-

keuksellisen hyvät edellytykset seurata maailmankonferenssiin valmistautumista, koska Pohjoismaiden ekumeeninen neuvosto järjestää yhteispohjoismaisen esiseminaarin Järvenpäässä maaliskuussa, ja SEN:n opillisten kysymysten jaosto järjestää vastaavan suomalaisen tapaamisen kesäkuussa. Reseptioinkin toimitus lupaa pitää asiassa silmänsä auki.

P.S. Kotimaa-lehti haastatteli Günther Gassmannia laajasti Järvenpään oppikeskustelujen yhteydessä. Haastattelu julkaistiin 16.10.1992. Samassa numerossa ilmestyi myös *Tuire Valkeakarin* Faith and Order -pysyväiskomission kokouksessa Dublinissa huhtikuussa 1992 tekemä haastattelu Mary Tannerista. Jutut kannattaa edelleen kaivaa esiin!

Jutussa mainittuja asiakirjoja myy KMN:n kirjakauppa Genevessä (fax 99041-22-7981346). Suomessa niitä on lainattavissa esim. ekumeniikan arkistosta:

Church and World. The Unity of the Church and the Renewal of the Human Community. A Study Document. (Faith and Order Paper 151.) Geneva 1990.

Confessing the One Faith. An Ecumenical Explication of the Apostolic Faith as it is Confessed in the Nicene-Constantinopolitan Creed (381). Study Document. (Faith and Order Paper 153.) Geneva 1991.

BEM-asiakirjan suomennoksen *Kaste, ehtoollinen ja virka* on julkaissut SKSK 1983.

A.

LML:N tutkimusyksikkö on julkaissut kirjan: JUSTIFICATION AND JUSTICE, ed. by Viggo Mortensen. Department for Theology and Studies. LWF, 1992 Geneva. Siihen sisältyvät artikkelit:

Viggo Mortensen: "We Seek Justice Freely Because We Have Been Freely Justified": Introducing a Theme.

Juhani Forsberg: Justice and Justification: A Reflection on Dogma.

Vitor Westhelle: "The Third Bank of the River": Thoughts on Justification and Justice.

Mercedes Garcia Bachmann: The Difficult Path from Justification to Justice.

B.

Eurooppa-teema oli esillä 10:ssä Euroopan kirkkojen konferenssissa Prahassa 1. - 11.9.1992:

Patriarch Alexy II of Moscow and all Russia, Address by the Chairman of the Presidium and Advisory Committee of the Conference of European Churches (11).

Patriarch Alexy II, Presentation by His Holiness. "God unites - In Christ a New Creation". (4)

Jean Fischer. Report of the General Secretary. (25)

Dr. Mary Tanner (Church of England), Speech "God unites - in Christ a new Creation". (6)

Bishop Jeremiasz (Polish Orthodox Church) Address: "God unites - in Christ a new Creation". (9)

I. Hedström, "Mushrooms - You can't live without them! Biodiversity, and the European Contribution to Global Survival". (15)

HUOM! Suomen ekumeeninen neuvosto julkaisee keskeisen annin Prahan kokouksesta suomeksi käännettynä SEN:n vuosikirjassa 1992.

Luterilainen maailmanliitto piti neuvostonsa kokouksen Madrasissa 13. - 23.9.92:

Lutheran World Federation: Meeting of the Council, September 13-23, 1992. Theme "Justice in Humanitarian Aid and Development", Madras, India.

Report of the Assistant General Secretary for Ecumenical Affairs Eugen L. Brand. Exhibit 18.1. (7)

Anglican-Lutheran Consultation on Ecclesiology. Harare, Zimbabwe, 3-7 February 1992, Exhibit 18.1.1. (7)

Report of the Institut for Ecumenical Research, Strasbourg 1991 - 92. Exhibit 18.2. (7)

Statement. 25th Anniversary of the Lutheran-Roman Catholic Dialogue. The Council of the Lutheran World Federation. (4)

War, Confession and Conciliarity - What does 'just war' in the Augsburg Confession mean today? Viggo Mortensen, (ed.). Department for Theology and Studies. LWF, July 1992. (25)

The Role of National Committees in the LWF. Anza A. Lema. (44)

Lutheran World Federation. Report on Regional Expression. (24)

LWF: Program Committee for Theology and Studies.

LWF: President's Address: Dr. Gottfried Brakemeier "Justification in an Unjust World". (11)

Report of Dr. Gunnar Staalsett, LWF General secretary, "Building Communion - overcoming isolation". (39)

LWF Council. Exhibit 11. Seminar on Justice in Humanitarian Aid and Development, 15.9.1992, Madras, India. (76)

Kynote Address: Justice in Humanitarian Aid and Development, Dr. M.M. Thomas, India. (7)

LML:n 14. Eurooppa-kokous 4. - 9.11.1992 Riiassa, Latviassa:

THE RESHAPING OF EUROPE - A LUTHERAN CONTRIBUTION. Address by the General Secretary, Dr. Gunnar Stålsett. (13)

Prof. Dr. Jens Holger Schjoerring, Staat und Kirche. Solidarität oder kritische Distanz? Lutherische Tradition im Vergleich. (17)

Bischof Dieter Knall, "Vergib uns unsere Schuld, wie auch wir vergeben unsern Schuldigern", Math. 6,12. (12)

Diplompsycholog Maren Büchel, Sharing and Service in the World of today. A European Perspective. (3)

Ekumeniikan arkiston kokoelmia: Yleisteokset

Antti Saarelma

Resektion ensimmäisessä numerossa käynnistyi ekumeniikan arkiston kokoelmia esittelevä kirjoitussarja. Aikakauslehtien jälkeen esittelyvuorossa ovat nyt ekumeenisen liikkeen ja ekumeniikan yleisteokset, joita löytyy ekumeniikan arkistosta yllättävän hyvin.

Ekumeniikan alalla on julkaistu jo pidempään yleisteoksia, joista monet ovat korvaamattomia apuvälineitä tutkijalle ja muutenkin ekumeenisesta liikkeestä kiinnostuneelle. Ekumeniikan arkistossa erittyvät yleisteokset on pääsääntöisesti koottu luokkaan Y "Yleisteokset". Sieltä löytyvät niin bibliografiat, hakuteokset kuin kirkkoliittojen hakemistotkin. Tässä katsauksessa esitellään tärkeimpiä nimikkeitä näistä kolmesta ryhmästä. Jos erik-

seen ei muuta mainita, kirjat ovat käytettävissä ekumeniikan arkistossa.

Bibliografiat

Ekumeeniseen liikkeeseen liittyvää kirjallisuutta on koottu bibliografioihin vuosisadan alkupuolelta lähtien. *Auguste Senaudin* "Christian Unity. A Bibliography" (Geneva: YMCA, 1937) ja *Hermann Delfsin* varsin laaja "Ökumenische Literaturkunde" (Soest: Ökumenisches Archiv, 1966) käsittävätkin alan kirjallisuutta 1800-luvulta saakka. Kumpikin on yksityiskohtaisine hakemistoineen hyvä apuväline varhaisemman ekumeenisen liikkeen kirjallisuuteen.

Mid-Stream lehden päätoimittaja, Faith and Order -konkari *Paul Crow* julkaisi 1960-luvulla ilmeisesti samantyyppisen historiallisen bibliografian "The Ecumenical Movement in Bibliographical Outline" (New York 1966), jota ei valitettavasti ole saatavissa Suomessa. *J. F. Lescauwatin* "Critical Bibliography of Ecumenical Literature". (Nijmegen: Bestel Centrale, 1965) ei ole yhtä laaja kuin Senaud ja Delfs, mutta kommentoi kirjallisuutta valaisevasti.

Varhaisempaan KMN-kirjallisuuteen pääsee hyvin käsiksi *A. J. van der Bentin* ja *P. Beffan* "Index to Ecumenical Statements and World Council of Churches Official Reports 1948 - 1967" (Geneva: WCC, 1966), oppaan "Doctoral Dissertations on Ecumenical Themes. A Guide for Teachers and Students" (Geneva: WCC, 1977) ja *A. J. van der Bentin* "Six Hundred Ecumenical Consultations 1948 - 1982" (Geneva: WCC, 1983) avulla.

Kolmiosainen "Classified Catalogue of the Ecumenical Movement" (1-2 Boston: Hall, 1972, 1st Suppl. 1981) on laadittu KMN:n kirjaston kokoelmien näkökulmasta, joten se on melko kattava. Bibliografia on tilattu ekumeniikan arkistoon. Roomassa toimiva katolinen assumptionistien "Centro pro unione" on julkaissut siihen vuodesta 1983 lähtien vuosittain täydennysosia "Recent Materials received by the Centro pro Unione in the Area of Ecumenics", jotka tekevät tästä bibliografiasta ajantasaisen kokonaisuuden.

Arkistoon ollaan myös saamassa amerikkalaisia "The Ecumenical Movement: A Bibliography Selected from the ATLA Religion Database" (Chicago: ATLA, 1983), joka sisältää kirjaluodossa van-

hempaa aineistoa ATLA:n laajoista teologisista bibliografioista. Religion Indexes -tietokannat ovat sitäpaitsi teologisen tiedekunnan kirjastossa myös CD-ROM-muodossa.

Laajin ekumeniikan alan bibliografiahanke on ollut "Internationale ökumenische Bibliographie IOB" (München: Kaiser), joka alkoi ilmestyä vuonna 1962 laajoina, systemaattisesti järjestettyinä niteinä. Se ilmestyi kuitenkin vain vuoteen 1977 asti.

Teologisen tiedekunnan kirjastoon tulee ranskalainen "Répertoire bibliographique des institutions chrétiennes" (Strasbourg: CERDIC, 1968 -), joka ensin kuulostaa ekumeenisesti mielenkiintoiselta, mutta on sisällöltään varsin kirjava ja rakenteeltaan vaikeakäyttöinen.

Lähetystieteen alalla saksalainen Zeitschrift für Mission julkaisee vuosittain kirjallisuusluetteloita "Literaturschau zu Fragen der Weltmission", jotka on arkistossa koottu luokkaan Y. Uusi pohjoismainen lähetystieteen bibliografiahanke "Missio Nordica. Bibliografi över Nordisk Missionslitteratur" (Uppsala: NIME) käynnistyi vuonna 1990, ja siihen liittyvään tietokantaan MISSNORD ollaan hankkimassa tietoliikenneyhteyttä ekumeniikan arkistosta.

Monista ekumeenisista aikakauslehdistä julkaistaan vuosi-indeksejä tai pidempien ajanjaksojen koottuja sisällysluetteloita. Koska ne ovat erittäin hyviä bibliografisia apuneuvoja, ne on koottu ekumeniikan arkistossa luokkaan Y. Koottuja indeksejä ovat julkaisseet mm. International Review of Missions (Index 1912 - 1966) sekä Catholica (Register 1932 - 1988).

Järjestöjen hakemistot

Tuoreinta tietoa ekumeenisesta keskustelusta ja ekumeenisen liikkeen kehityksestä saa suoraan kirkkoista ja kirkkoliitoista, jotka usein ovat ekumeenisen liikkeen keskeisiä toimijoita. Siksi suorat yhteydenotot ovat usein paras keino päästä eteenpäin ekumeenisten kontaktien ja tietojen etsinnässä, puhumattakaan siitä, että aivan tavallista lomamatkailuakin voi avartaa ihmeesti kontakti paikallisiin kirkkoihin tai ekumeenisiin ryhmiin. Tällaisten yhteyksien solmimisessa auttavat monet osoite- ja avaintietohakemistot, joita kirkot ja kirkkoliitot julkaisevat.

KMN:n rakenteeseen ja verkostoihin johdattelevat jäsenkirkkojen hakemisto "Handbook of Member Churches" (Ed. A. J. van der Bent. Revised edition. Geneva: WCC, 1985). "Directory of Christian Councils" (Geneva: WCC, 1985) luettelee alueelliset (maanosien) ja kansalliset kirkkojen neuvostot. Kumpikin on tosin jo hieman vanhentunut, "Directory of Christian Councils" ei esimerkiksi tunne Britannian uutta ekumeenista rakennetta. Muuttuvat tiedot pyritään päivittämään arkistossa oleviin hakemistoihin.

Vastaavia hakemistoja julkaisevat myös useimmat tunnustuskunnalliset maailmanliitot. Esimerkiksi LML:n jäsenkirkkoihin ja rakenteeseen johdattavat vuosittain ilmestyvät "Lutheran Directory - Lutherisches Handbuch" ja "Lutheran Communication Directory". Jälkimmäinen listaa luterilaisten kirkkojen tiedottajia ja julkaisuja. Tällaisia hakemistoja on arkistossa muiltakin kirkkoliitoilta, ja valikoimaa pyritään täydentämään.

Hakuteokset

Toisin kuin monilla muilla teologian aloilla, ekumeniikan alalta ovat pitkään puuttuneet kunnolliset hakuteokset. 1970-luvulla italialainen *Aristide Brunello* alkoi julkaista vähittäin aikakauslehdessä *Oikoumenikon* aakkosellista hakuteosta "Dizionario Ecumenico" ja pääsikin aika pitkälle, mutta hanke jäi lähinnä jännittäväksi kuriositeetiksi.

Monissa teologian yleishakuteoksissa ekumeenisen liikkeen historiallinen kehitys ja avainkysymykset ovat kohtuullisesti esillä, mutta varsinaisesti ekumeniikan hakuteostilanne korjautui vasta 1980-luvulla, kun Saksassa julkaistiin "Ökumene Lexikon. Kirchen, Religionen, Bewegungen (ÖL)" (toim. H. Krüger, W. Löser, W. Müller-Römhald. 2. korjattu painos Frankfurt: Lembeck & Knecht, 1987). Kirjan näkökulmat ovat monin kohdin, erityisesti maa-artikkeleissa, varsin rajoittuneesti saksalaisia, mutta sisällöllisemmät teologiset artikkelit ovat usein erittäin korkeatasoisia huipuasiantuntijoiden kirjoituksia.

Englanninkielinen vaihtoehto ÖL:lle saatiin 1991, kun KMN ja yhdysvaltalainen Eerdmans julkaisivat yhdessä hakuteoksen "Dictionary of the Ecumenical Movement (DEM)" (toim. N. Lossky ym. Geneva: WCC, 1991). Sekin on yksiosainen, aakkosellinen teos, mutta otteeltaan selvästi erilainen kuin ÖL. DEM nimittäin puolestaan tarkastelee ekumeenista liikettä lähinnä KMN:n näkökulmasta: KMN:n tausta, vaiheet, avainhenkilöt ja ohjelmalliset painopisteet keskeisiä iskusanoja myöten ovat varsin hallitsevasa asemassa kirjassa. Kautta linjan viitataan sitäpaitsi lähinnä vain KMN:n jul-

kaisemaan kirjallisuuteen. Tämä KMN-keskeisyys on kuitenkin myös vahvuus, ei pelkästään rajoitus, varsinkin kuin vahvoja puolia on kiistämättä muitakin. Kirjoittajiksi esimerkiksi on onnistuttu saamaan erikoiskysymysten huipputuntijoita myös KMN:läisen ekumeenisen liikkeen ydinpiiriin ulkopuolelta (esim. *Rowan Williams* artikkelillaan "Jesus Christ", vrt. TRE).

Kumpikin näistä ekumeniikan perushakuteoksista puoltaa paikkaansa. Hankintahinnatkin ovat näin tuoreille ja laajoille kirjoille niin kohtuullisia (DEM 110 SFr), että niitä voi suositella myös seurakunnan tai seurakuntateologin käsikirjastoonkin. Tarkemmasta vertailusta kiinnostunut ostaja voi paneutua vaihtoehtoihin kirjastossa tai ekumeniikan arkistossa tai sitten lukea *Risto Saarisen* laajan katsauksen "Ökumene: Handbücher und Lexika" tämänvuotisessa Theologische Rundschau (ThR 57, 392 - 404).

Yleisempää ja käytännöllisempää avaintietoa eri kirkkoista ja kristillisistä yhteisöistä tarjoaa moni kirkkotiedollinen hakuteos. Saksassa on esim. VELKD:n aloitteesta julkaistu laaja-alainen "Handbuch Religiöse Gemeinschaften. Freikirche, Sondergemeinschaften, Sekten, Weltanschauungsgemeinschaften, Neu-Religionen" (toim. H. Reller. Gütersloh: Mohn, 1978), joka käsittää muitakin kuin kristillisiä yhteisöjä. Alueellisesti rajattu "Dictionary of Christianity in America" (toim. D. G. Reid. Downers Grove IL: InterVarsity, 1990) on yllättävän hyödyllinen apuväline Pohjois-Amerikan kirjan kirkollisen kentän hahmottamiseen.

Eri kristillisten tunnustuskuntien ja suuntausten hakuteoksia ovat esimerkiksi "Encyclopedia of World Methodism"

(toim. N. B. Hamon. 1980) ja "A Dictionary of the Pentecostal and Charismatic Traditions" (toim. G. McGee & S. Burgess. 1988). Näitä pyritään hankkimaan ekumeniikan arkistoon mahdollisimman edustavasti, nämä tässä mainitut ja esimerkiksi adventismin vastaava hakuteos ovat parhaillaan hankittava. Vinkkejä vastaavista tunnuskuunnallisista hakuteoksista otetaan vastaan!

Minne mennä?

Upsalan kokouksesta 400 vuotta

Suomen kirkkohistoriallisen seuran kuukausikokouksessa ma 1.2.1993 klo 19 Säätytallolla professori Parvio luennoi aiheesta "400 VUOTTA UPSALAN KOKOUKSESTA".

Islam ja kirkon rajat

Lähetysteologinen symposium "Seppo Syrjänen -akatemia" 23. - 24.3.1993 Lähetyskirkossa, Tähtitornink. 18, Helsinki

OHJELMA

Tiistai 23.3.

10.00	Alkusanat
10.15	Kääntymisen islamista ja islamiin
DTh Jan Slomp, Euroopan kirkkojen konferenssi, Leusden
Kommenttipuheenvuoro reht. Eeva-Liisa Multala
12.00	Lounas
13.30	Islamin ja kristinuskon kohtaaminen Afrikassa
TT Hance Mwakabana, LML, Geneve
14.30	Kahvitauko
15.00	Kommenttipuheenvuoro prof. Arvi Hurskainen
16.30	Työskentely päättyy
19.00	Siioninvirsiseurat

Keskiviikko 24.3

10.00	Lähetys ja uskonvanhurskaus
Prof. Tuomo Mannermaa
Kommenttipuheenvuoro päätoimittaja Jaakko Elenius
12.00	Lounas
13.30	Kirkko: lähetys uhka vai mahdollisuus?
Dos. Juhani Forsberg
14.30	Kahvitauko
15.00	Kommenttipuheenvuoro TT Juha Kauppinen
16.30	Symposiumin päätös

Symposiumin puheenjohtajina toimivat DTh Paul Murdoch ja past. Pekka Hame. Englanninkieliset osuudet tulkitaan suomeksi.

Ilmoittautuminen Helsingin hiippakunnan lähetystoimistoon 17.3. mennessä puh. 90/649 082.

Osallistumismaksu 100 mk peritään symposiumin yhteydessä. Ruokailut sisältyvät maksum. Opiskelijat ilmaiseksi.

Helsingin hiippakunta

Herättäjä-Yhdistys

Suomen Lähetysseura

Ekumeenisia koulutusmahdollisuuksia -esittelysarja

Into the arms of America - Lutheran Theological Seminary at Gettysburg

Kari Kanala

Gettysburgin luterilainen seminaari (LTSG) sijaitsee Pennsylvanian osavaltiossa itäran-nikolla 130 kilometriä Washingtonista luoteeseen. Se on yksi kahdeksasta ELCA:n (Evangelical Lutheran Church in America) pappisseminaarista. Sain mahdollisuuden opiskella seminaarissa lukuvuonna 1990 - 91 Kirkon ulkomaanasiain keskuksen kautta. Vaikka tuosta on jo kotvanen kulunut, niin mieleni halajaa sinne yhä usein. Lähties-säni suhtauduin hieman kriittisesti amerikkalaisuuteen ja eritoten sen uskonnolliseen elämänmuotoon. Ennako-odotukset pettivät onneksi pahasti ja kohtasin hyväksyvän ja ekumeenisesti avoimen ilmapiirin.

Suuri osatekijä avoimuudessa oli se, että seminaari kuului osana Washington Consortiumiin, johon kuului seminaareja ja yliopistoja Washingtonista tai sen liepeiltä. Näin opiskelijoilla oli mahdollisuus suorittaa kursseja myös muiden uskontokuntien opinahjoissa ja "laajentaa tajuntaansa". Itse suoritin ja kuuntelin kursseja metodistien Wesley Seminaarissa, Catholic Universityllä

sekä Dominican House of Studies'sa. Yksi houkutteleva mahdollisuus olisi ollut myös Washington Howard University, jonka opiskelijoista suurin osa on mustia, mikä tuntuu myös siellä tehdyssä ja opetetussa teologiassa. Gettysburgin seminaarilla oli Washingtonissa myös oma asuntola 5 - 6 hengelle, jossa oli mahdollista asua esimerkiksi luku-kausi tai -vuosi.

Itse Gettysburgin seminaari sijaitsi maaseudulla kulttuurihistoriallisesti merkittävällä paikalla, jossa Amerikan sisällissodan ratkaisutaistelu käytiin. Niinpä 7000 asukkaan pikkukaupungissa saa päivittäin nähdä melkein saman määrän turisteja. Itse seminaari on perustettu jo 1826 ja sen päärakennus toimi sodan aikana muun muassa haavoittuneiden sairaalana sekä Pohjoisen ja Etelän joukkojen observatoriona.

Seminaari on keskeisesti pappisseminaari ja sen pääkoulutushaara Master of Divinity (M.Div.) on tarkoitettu papin virkaan pyrkiville. Se on nelivuotinen käsittäen yhden

lukuvuoden (3. vuosi) harjoittelun jossain paikallis seurakunnassa. Pappisvirassa jo toimiville seminaari tarjoaa yksivuotisen Master of Sacred Theology (M.S.T.) -ohjelman, joka voisi olla hyvä vaihtoehto myös suomalaiselle sapattivuotta suunnittelevalle seurakuntapapille. Itse suoritin kaksivuotisen Master of Arts in Religion (M.A.R.) -tutkinnon, joka minulla tarkoitti neljää kurssia syksyllä (suoritin viisi) ja tutkielman teon keväällä. Tämä siksi, että olin opiskellut tuohon mennessä neljä vuotta teologiaa Helsingissä ja koska suoritin vain eksegetiikan kursseja, niin minulle laskettiin hyväksi aiemmat eksegetiikan opintoni.

Suorittamani kurssit olivat erittäin mielenkiintoisia ja mielekkäitä toteutustavoiltaan. Vain yhdellä kurssilla oli tentti, muilla kursseilla sen sijaan tehtiin analyysejä, esseitä ja eksegeesejä. Sen lisäksi kurssin arvostelussa painotettiin tuntiaktiivisuutta. Esimerkistä käy puolen kurssin (a half credit) pituinen (20 h) "Wisdom Literature of the Old Testament" -kurssi, jossa joka kerraksi (kokoon-tumisia oli yhteensä viisi) piti tehdä 2 - 3 sivun esse kuhunkin viisaukirjaan liittyvistä ja annetuista kysymyksistä. Joka kerraksi annettiin kyseisen viisaukirjan lisäksi luettavaksi eksegeettisiä aiheeseen liittyviä artikkeleita, joista keskusteltiin luennoilla ja kuultiin aiheesta lisää. Sekä essee että tuntiaktiivisuus muodostivat arvosanasta 30 prosenttia. Loput 40 prosenttia tulivat 6 - 8 sivuisesta lopputyöstä, joka käsitteli jotain yksittäistä viisaukirjaa tai jotain teemaa. Systemi oli erittäin toimiva omalla kohdallani, koska oppiminen vaati työtä ja ajattelua toisin kuin pelkkä mekaaninen tenttiin luku. Johtuu varmaan systemistä, että amerikkalaiset opiskelijat ovat varsin valmiita ilmaisemaan asiasta kuin asiasta omat mielipiteensä.

Laskin kirjoittaneeni tekstiä viittä kurssia varten noin 150 sivua. Keväällä 62-sivuisen gradun tekeminen olikin sitten yllättävän helppoa. Gradun teon helppoutta edesauttoivat loistavat kirjastot sekä Gettysburgin se-

minaarilla että Washingtonissa erityisesti Catholic Universityllä, josta löysin aiheeseen liittyen lähes artikkelin kuin artikkelin.

Keskityin opiskelussani siis eksegetiikkaan käyden tosin hajanaisia kertoja kuuntele-massa muitakin luentoja. Eksegetiikan taso oli hyvä sekä seminaarilla että Washing-tonissa ja löytyi erikoisuuksia kuten Wesley Seminaryn professori, joka "An Exegesis from Matthew" -luentosarjallaan puolusti Matteuksen evankeliumin prioriteettiasemaa vanhimpana evankeliumina. Myös uudet tuulet puhalsivat opetuksessa, sillä opet-tajani Gettysburgin seminaarissa (kalvinisti muuten) toi perinteisten historiallis-kriittisten metodien rinnalle myös ns. "literary crit-ics" -metodin. Ja missä muualla kuin Ame-rikassa voi feministiteologiasta luennoida dominikaani-isiä!

Gettysburgin seminaarista sai heti alussa hy-vin ulospäinsuuntautuvan kuvan, koska en-simmäisen viikon tutustumisjaksoissa kes-kusteltiin KMN:n BEM-raportista (Bap-tism, Eucharist and Ministry) ja pitkin vuotta järjestettiin useita keskustelufoorumeita esim. "sodan oikeutuksesta", koska Persian-lahden sota alkoi tuolloin. Seminaarilla oli minun lisäksi myös muita opiskelijoita ja pastoreita ympäri maailmaa (Saksa, Etelä-Afrikka ja Nigeria). Jatkossa ulkomaisten opiskelijoiden määrää pyritään lisäämään jopa 10 prosenttiin koko määrästä.

Kuten mainitsin, niin opiskelumahdollisuus Gettysburgissa avautui Kirkon ulkomaan-asiaien keskuksen avulla. Seminaari tarjosi ilmaisen opiskelun ja asunnon (oma huone opiskelija-asuntolassa) ja kirkkohallitus korvasi matkakulut. Gettysburgiin on vuo-sittain lähetetty yksi suomalainen opiskelija, joka on opinnoissaan jo pidemmälle ehtinyt. Hakuaika on keväällä ja lisätietoja saa Kir-kon ulkomaanasiain keskukselta, teologisen tiedekunnan apulaissihteeri Aimo Virtaselta ja minulta. Tätä ei voi kuin suositella.

Stipendit haettavana

Kirkkojen maailmanneuvosto

SUOMEN EKUMEENINEN NEUVOS-TO/STIPENDIASIAIN JAOSTO
Os. PL 185, 00161 HELSINKI
P. 90-18021

Apurahan myöntämisperusteet

Suomen ekumeenisen neuvoston stipen-diasiajin jaosto välittää joka vuosi stipen-dihakemuksen Kirkkojen maailmanneu-voston (KMN) stipendiasiajin toimistoon Geneveen. Yhteistyössä eri maiden yli-opistojen ja kirkkojen kanssa pyritään

löytämään rahoitus tai ns. vapaapaikka ekumeenisten jatko-opintojen suoritta-miseen.

Stipendiasiajin jaostolla on omat kriteerit, joiden perusteella hakijat suositellaan KMN:lle. Tärkein kriteeri on hakijan ja hänen tutkimuskohteensa ekumeeninen painoarvo. Hakijan tulee olla suorittanut oman alansa loppututkinto. Oma arvonsa annetaan myös sille, missä määrin haki-jan taustayhteisö/kirkko arvelee pysty-vänsä hyödyntämään hakijan ekumeenis-ta kokemusta. Hakijat ovat yleensä alle 35 vuotiaita. Yleisimmät kohdemaat ovat olleet Saksa ja Yhdysvallat. Yhä useam-min on myös hakeuduttu kolmanteen maailmaan opiskelemaan, mikä omalta osaltaan on palvellut KMN:n periaatetta voimavarojen ekumeenisesta jakamisesta.

Hakumenettely

Hakuaika alkaa keväisin ja päättyy yleensä elokuun lopussa. Hakuaika koskee aina aikaisintaan seuraavan vuoden keväällä alkavia opintoja. Hakukaavakkeita ja tarkempia tietoja saa ekumeenisen neuvoston toimistosta. Hakijan taustayhteisö/kirkko täyttää osan hakukaavakkeista. Suomen ev.lut. kirkkoa edustaa tältä osin Kirkon ulkomaanasiain keskuksen teologisten asiain jaosto.

Bossey'n ekumeeninen instituutti

Suomen ekumeenisen neuvoston stipendiasiaain jaosto välittää hakemuksia myös KMN:n ylläpitämän Bossey'n ekumeenisen instituutin eri pituisille kursseille.

Suosituin kurseista, ns. pitkä kurssi, alkaa yleensä lokakuussa ja kestää 3 – 4 kuukautta. Hakuaika tälle on keväisin. Bossey'n kurssit ovat melko kalliita ja rahoitus pyritään yleensä löytämään eri kohteista kotimaassa.

Luterilaisen maailmanliiton stipendit

Os. KIRKON ULKOMAAANASIAIN KESKUS/TEOLOGISTEN ASIAIN JAOSTO
Satamakatu 11, PL 185, 00161 Helsinki
P. 90-1802 397

A) Teologiset ja muut akateemiset stipendit

Luterilainen maailmanliitto tarjoaa akateemisia stipendejä ulkomaisia opintoja varten. Stipendit myönnetään ensisijaisesti teologisen loppututkinnon suorittaneille, jotka haluavat tulla korkeamman tason teologian opettajiksi, valmistua kirkon erityistehtäviin, syventyä johonkin teologiseen tutkimusaiheeseen tai perehtyä johonkin ekumeeniseen kysymykseen. Stipendi voidaan myöntää myös muun akateemisen oppiarvon suorittaneelle edellyttäen, että stipendiprojekti ja sillä hankittu tieto palvelee kirkon toimintaa.

B) Käytännöllisluontoiset stipendit

Samoin tarjotaan yleensä kolmen kuukauden pituisia ulkomaisia stipendejä papeille ja maallikoille, jotka ovat täystoimisesti Suomen ev.lut.kirkon palveluksessa tai kirkon työhön läheisesti liittyvässä tehtävässä. Akateemista loppututkintoa ei vaadita. Stipendi suo mahdollisuuden tutustua tehokkaasti johonkin kirkollisen työn erityiskysymykseen tai -alaan, jotta stipendin saaja voisi entistä tehokkaammin palvella kotikirkkoaan.

Molempiin stipendeihin sisältyvät opiskelumaksut, täysihuuto, taskuraha sekä sairaus- ja tapaturmavakuutus.

Lähempiä tietoja sekä hakupaperit ovat saatavissa Kirkon ulkomaanasiain keskuksen teologisten asiain jaostosta.

Hakupaperit kaikkine liitteineen on palautettava viimeistään 15.9.1993 mennessä.

Pohjoismaisen Ekumeenisen Neuvoston stipendit

Apurahan myöntämisen perusteet

Pohjoismainen Ekumeeninen Neuvosto (Nordiska ekumeniska rådet, Upsala) ottaa vastaan stipendiaatteja pohjoismaisista kirkkoista tutustumaan ja osallistumaan neuvoston toimintaan. Stipendiaatilta edellytetään riittävää ekumeenista kokemusta ja kielitaitoa. Stipendiaatti saa Upsalassa aiheutuvat täysihuutoa vastaavat kulut. Stipendiaika on 1 – 3 kuukautta sopimuksen mukaan.

Hakumenettely

Stipendistä sovitaan instituutin ja sen jäsenkirkon tai jäsenjärjestön välillä. Varsinainen hakuaika ei ole.

Lisätietoja stipendistä saa Kirkon ulkomaanasiain keskuksen teologisten asiain jaostosta, os. PL 185, 00161 Helsinki, p. 90-1802 397.

Sitoumukset

Stipendiaatin edellytetään osallistuvan neuvoston tehtäviin ja toimintaan sekä sen muuallakin järjestämiin tilaisuuksiin. Stipendiaatille jää kuitenkin aikaa omiin opintoihin myös Upsalan yliopistossa ja kirjastossa.

Kirkon ulkomaanasiain keskuksen teologisten asiain jaoston välittämät muita stipendejä

Em. stipendien lisäksi teologisten asiain jaosto välittää myös stipendejä mm. Unkarin luterilaisen kirkon teologiseen akatemiaan, Venäjän ortodoksisen kirkon Pietarin hengelliseen akatemiaan, Saksaan sekä Yhdysvaltoihin (esim. Gettysburgin luterilaiseen teologiseen seminaariin. **Huom. Gettysburgin hakuaika on 15.4. mennessä!**).

Lisätietoja saa sekä esitettä "KIRKOLLISET STIPENDIT" voi tilata jaostosta 90-1802 397 (Pirjo Työrinoja).

RESEPTIO ??????????????????

- reseptio on vastaanottamisprosessi
- se on kirkollisen ja teologisen tiedonkulun yksi väline
- ruohonjuuritason etsimistä
- palautteen saamista ja antamista
- vastaanottamista
- virallista tai epävirallista hyväksyntää
- teologisten tekijöiden ja dialogien vaikutusta
- siinä on eri tasoja, kirkollinen, seurakunnallinen, yksilöllinen
- vaikuttavia tekijöitä ovat myös ei-teologiset tekijät
- prosessi voi johtaa tuloksiin, vuorovaikutukseen
- prosessi voi johtaa kaiken loppumiseen
- kysymys on liikkeestä, joka etsii muotoaan
- Reseptio on myös Kirkon ulkomaanasiain keskuksen teologisten asiain jaoston ja ekumeniikan arkiston yhteisiä kysymyksiä ja tiedotusta
- tämä lehti haluaa löytää kohderyhmäkseen teologisista kysymyksistä kiinnostuneet henkilöt, jotka haluavat tietää enemmän, mitä kirkollisella ja ekumeenisella saralla keskustellaan

TILAUSLOMAKE:

HALUAN, ETTÄ MINULLE POSTITETAAN RESEPTIO-
TIEDOTUSLEHTI:

NIMI _____

OSOITE _____

POSTITETAAN OSOITTEELLA: KIRKON ULKO-
MAANASIAIN KESKUS/TAJ, PL 185, 00161 HELSINKI